

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Quæstio XXXVIII. In Tit. XXXVIII. De Pœnitentis Et Remissionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

supposito superius concedi Archi-Episcopis potestatem procedendi non tantum, quando contingunt, dum visitat provinciam, si ejus jurisdicção impediatur, sed etiam extra visitationem, etiam, si non

impediant ejus jurisdictionem, intelligitamen si superior immediatus in hoc secundo casu negligens sit, ut notat Quatanta in Summa Bullarum n. 14.

QUÆSTIO XXXVIII.

IN TIT. XXXVIII. DE POENITENTIIS ET REMISSIONIBUS.

1410

Ost pœnas fori externi de quibus præcedenti titulo agitur, hic tractatur de pœnis fori interni, quæ per nomen *pœnitentiæ* significantur. Per *remissiones* autem intelligitur condonatio satisfactionis, seu pœnæ temporalis per applicationem meritorum Christi, & Sanctorum, quæ alio nomine *indulgentiæ* vocantur, juxta c. *quod autem*. h. t. & c. *indulgentiæ* eod. in 6.

ARTICULUS I.

De Pœnitentiis.

1411

Nomen *pœnitentiæ* generaliter, spectato vocis usu, dicitur prioris sententiæ, vel consilii mutatio, & conversio; hinc generaliter *pœnitere* dicitur, qui mallet fecisse, quod omisit, & omisit, quod fecit, sive bonum, sive malum, ut notat Zoësius hic n. 1. Non est de ratione pœnitentiæ generaliter acceptæ, ut contingat *cum dolore* (nam etiam Beati pœnitent de peccatis in statu viæ commissis, de quo V. c. *Incommutabilis* 22. q. 4.) secus est in viatoribus, qui non solum, dum rectè pœnitent, nolunt peccare deinceps, sed etiam peccasse dolent. Et sic intelligendus venit D. August. relatus in c. *pœnitentiæ* 4. de pœnit. dist. 3. ibi: *pœnitentiæ est quadam dolentis vindicta*, puniens in se, quod dolet commississe. Sed nec est de ratione pœnitentiæ, prout exigitur in Viatoribus, ne semel commissâ, iterum committant, licet petat propositum, seu intentionem illa amplius non committendi, quo sensu accipiendus est D. Ambrosius relatus in c. *quæcumque tempus*, 39. de pœnit. dist. 1. & c.

1. ac 6. eod. dist. 3. dicens: *pœnitentiæ agere, esse, præterita mala plangere, & plangenda non committere*, intellige quoad propositum & intentionem.

Cœterum *pœnitentiæ* quandoque sumitur pro virtute speciali, cujus proprium est tendere per suos actus in bonum deletionis peccati propter honestatem, quæ reperitur in quolibet actu honestè detestante peccatum (de qua multa diximus in tractatu Theologico de virtute pœnitentiæ) quandoque pro ipso Sacramento pœnitentiæ, ut colligitur ex c. *quod in te* 11. h. t. ibi: in illo enim verbo, *per quod pœnitentiæ morientibus non negamus*; viaticum etiam, quod verè pœnitentibus exhibetur intelligi volumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur: quandoque demum sumitur pro pœna, seu vindicta, sive sponte suscepta, sive per Sacerdotem imposta in satisfactionem peccatorum. Pœnitentiæ postremo modo acceptæ, alia est *publica*, quæ propter peccata publica, publicè commissâ, imponitur, ut eo exemplo alii deterrantur, qui publicè peccare non erubescunt, quo sensu intelligendum venit c. 1. h. t. dicens: manifesta peccata non esse occultâ correctione purganda; alia *privata*, seu secreta, quæ nec solennis, nec publica est, sed privatim peragitur, vel suscipitur, & imponitur etiam pro gravibus, sed occultis, ut dicitur c. *quæ situm*. 3. h. t.

Not. autem 1. publicam pœnitentiæ aliam esse *solemnem*, aliam *non solemnem*. *Publica solennis* est, quæ præscripta est in Concilio Agathensi, quod habetur c. *pœnitentes*, & c. *In capite* dist. 50. & tam in impositione, quàm liberatione, fiebat cum certis ritibus, & solemnitatibus; quæ autem fiebat sine illis solemnitatibus jure præ-

scriptis, publicè tamen, & in facie Ecclesiæ, erat pœnitentia publica, sed non solemnis. Not. 2. publicam pœnitentiam solemnem imponi potuisse solum ab Episcopis, ut dicitur cit. c. *pœnitentes*. Dist. 50. non solemnem autem etiam à Sacerdote. Quando autem pœnitentia publica imponenda sit? V. Trident. Sess. 24. c. 8. Huc etiam pertinent canones pœnitentiales in fine Decreti, iussu Gregorii XIII. editi; nec sunt aliud, quàm quædam regulæ directivæ ad pœnitentias imponendas. Sed adverte istos canones jam venisse in defectu ordinem, & in earum locum successisse *Remissiones*, seu *indulgentias*; his præmissis:

§. 1.

De Sacramento pœnitentiæ.

1414 **N**on agimus hic de partibus Sacramenti pœnitentiæ, vel ejus materia, & forma, qualiter nimirum contritio, confessio, & satisfactio instituenda sit; de his enim (cùm potissimum tangant forum conscientia) ex professo tractavimus in Theologia, tam morali, quàm Scholastica; ea solum breviter relaturi, quæ hoc, & aliis titulis de hoc Sacramento memorantur. Quare not. 1. peccatum actuale aliud esse mortale, sic dictum, quia præsentem animæ mortem adfert (de quo V. c. *Unum Oratorium* dist. 25.) aliud veniale, sic appellatum, quia illi facile tribuitur venia, v. g. per asperisionem aquæ benedictæ: c. *aquam*, dist. 3. de consecrat. vel orationem Dominicam c. *de quotidianis* dist. 3. de pœnit. Hinc venialia non sunt materia necessaria confessionis Sacramentalis, sed multis aliis modis expiari possunt, ut dicitur in Trident. Sess. 14. c. 5. eodem tamen attestante, utiliter ea Confessione, & Sacramento subijci.

1415 Not. 2. quando in c. *perfecta*, dist. 3. de pœnit. dicitur: *Contritionem in corde, confessionem in ore, & totam humilitatem* (seu satisfactio) *in opere, esse perfectam, & frugiferam pœnitentiam*, rextum intelligi, prout exponitur in concilio Florent. in Instruct. Armenorum; & Trid. Sess. 14. dicente: *tres illos actus* (Contritionem, confessionem, & satisfactio) *esse quasi materiam sacramenti pœnitentiæ, ac DEI institutione ad integritatem Sacramenti, & plenam, perfectamque peccatorum remissionem requiri*, ut dicitur Tom. V.

c. 5. Dicuntur autem *quasi materia*, non quia non habent veram rationem materiae in dicto Sacramento; sed quia non sunt talis materia, quæ extrinsecus adhiberi solet, ut aqua in baptismo, Chrisma in Confirmatione, panis cum vino in Eucharistia; ita Zoësius h. t. §. 2. n. 4. ex gloss. in cit. c. *perfecta*. & c. 1. 2. & 3. dist. 1. de pœnitentia.

An autem satisfactio sit pars essentialis, 1416 & contritio, seu dolor debeat esse universalis? consequenter dari possit Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe defectu talis doloris? exposuimus in tractatu Theologico de Sacram. pœnit. amplexi sententiam, tamquam probabiliorē, quæ docet satisfactionem pertinere ad solam integritatem; dolorem *universalem* ad essentiam Sacramenti pœnitentiæ: quo posito. Not. 3. cùm in c. *quem pœnitet* dist. 1. de pœnit. dicitur, *confessionem ore* (hoc est verbis ore prolatis) *faciendam* (ex quo Zoësius hic n. 1. infert, *non esse faciendam per Scripturam vel nuntium*) intellige sic, ut non fiat absenti ab absente; coeterum si pœnitens Sacerdoti præsens sua peccata in scripto legenda tradat, & de his, quæ inibi legerit, se accuset cum dolore, ac proposito debito, nihil invalidè, vel illicitè agitur, si semel præsens absolutionem suscipiat.

Not. 4. ex Vallensi h. t. §. 5. n. 1. Con- 1417 tritionem, seu dolorem peccati commissi esse necessarium ad salutem necessitate præcepti simul, & medii, prout colligitur ex Trident. Sess. 6. c. 14. & Sess. 14. c. 4. ubi definit, *contritionem omni tempore suisse necessariam peccatori ad justificationem*, indicante simul se loqui de utraque necessitate, ex illo Luca 13. *nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis*, quod tamen intellige *juxta hanc providentiam*; Nam DEUS homini peccatum absolute remittere potest, sine omni actu hominis, ut hic suppono ex tractatu Theologico de pœnitentia. Cùm autem præceptum contritionis, sicut etiam confessionis, sit affirmativum (nam directè intendit positionem actus) licet consultissimum sit, statim commissio crimine confiteri, non obligat semper, & pro semper, sic, ut statim post commissum peccatum confiteri sit sub obligatione gravi, sic Vallensis cit. n. 2. alias non esset præceptum affirmativum. Not. 5. quando in c. 2. de furtis videtur dici, etiam Diacono posse fieri confessionem, præsertim cùm Gloss. ibid. dicat, *valere confessio-*
nem

nem in necessitate factam etiam Laico; ibi non esse sermonem de confessione Sacramentali per ordinem ad accipiendam absolutionem à peccatis ab eodem (cùm tales potestate clavium careant à Christo datà solis sacerdotibus) sed solum de confessione ad indicandum desiderium confessionis sacramentalis, quod externè manifestatum sufficit in necessitate ad absolutionem impertiendam illi à sacerdote, licet superveniat ægro signum aliud edere impotenti. Neque alium sensum habent textus, quos allegat Gloss. cit. ex c. quem poenitet. §. quare. Dist. 1. de poenit. & c. qui vult confiteri, ibid. dist. 6. ubi Augustinus, seu auctor libri de vera, & falsa poenitentia sic ait: tanta vis confessionis est, ut si deceat sacerdos, confiteatur proximo, id est laico, ut colligitur ex verbis sequentibus. Nam hoc non intelligitur de confessione Sacramentali, propter rationem supr. datam; sed solum humili manifestatione suæ dolorosæ mentis. Deinde intelligi possunt de confessione, quâ etiam laico manifestet culpas suas per ordinem ad satisfaciendum damno alius causato, quo collimare videtur c. 2. de furtis, & insinuat Zoësius h. t. n. 3. vel in ordine ad aliam spiritualem utilitatem, qualis est, si testimonium habeat, quod decedat poenitens, quod alias non haberet, si solum foret verè contritus corde, nisi hoc ipsum etiam procederet ore.

1418 Not. 6. cùm mendacium semper sit peccatum (ut dicitur c. Primum, 23. q. 2. & c. super eo, de usuris) gravius esse, quod in iudicio, consequenter in Sacramento poenitentia, committitur. Hinc scienter in confessione negare peccatum mortale commissum, grave peccatum est, ut communiter docent Theologi cum Valensi h. t. §. 8. n. 1. intellige tamen per se loquendo, & non subsistente legitimâ causâ, de qua vide Navarr. in Manuali, c. 6. Inter causas legitimas quandoque dividendi, seu dimidiandi confessionem numeratur 1. necessitas poenitentis, ut si dicto uno, vel altero, etiam veniali, repente infirmaretur, vel usu linguæ, aut rationis privaretur, cum probabili periculo mortis; vel si simili necessitas obtingeret sacerdoti. 2. Necessitas sciorum de vita periclitantium in bello, in naufragio &c. 3. Si ex confessione materialiter integra impenderet periculum vitæ corporalis, vel spiritualis, pro-

priæ vel alienæ. Sic Navarr. cit. c. 7. n. 3. hoc extendens probabiliter n. 1. ad casum, quo quis non posset peccatum suum exponere sine gravi diffamatione complicitis apud Confessarium, qui cum novit; nec est commoditas alteri confitendi. A fortiori autem sequitur, posse confessionem dimidiari, & licitè fieri solum formaliter integram, quando Sacerdos non potest aliter confiteri peccatum suum, quam revelando alienum, auditum in confessione. Nam, ut rectè notat Navarr. cit. c. 8. n. 6. major est obligatio sigilli confessionis, quàm integritatis confessionis. An autem, & qualiter confessio dividi possit, quando poenitens habens aliquam reservatam, confitetur inferiori? diximus in tractatu Theolog. de Sacramento poenitentia.

Quari autem potest, an sit peccatum grave in confessione affirmare, se commississe aliquod peccatum mortale, quod non commisit? Vallensis cit. §. 8. n. 1. affirmat, nisi excuset error, vel ignorantia, cùm quis dubitans de aliquo gravi peccato, accusat se de illo, putans se melius sic acturum. Nam et si hoc casu falsum dicat, non tamen mentitur perniciose, nimirum animo fallendi. Coeterum, cùm sit bonarum mentium, timere culpam, ubi non est, ut dicitur c. ad ejus dist. 5. de poenit. confitens est in tali casu super eo sub dubio se accusare, quando nescitur commissum certò. Not. 7. actus, qui sunt peccata, diversis quandoque accidentibus affectos esse, quæ circumstantia vocari solent, & variaz sunt, ut habetur c. aut facta, 19. dist. 1. de poenitent. & c. sicut dignum, de homicid. de quibus videri potest Navarr. in c. consideret, de poenit. dist. 5. licet autem sub iure sit, an circumstantia (quæ peccatum intra eandem speciem solum aggravant, non tamen ad novam peccati speciem transferunt) sint de necessitate confitende, communis tamen doctrina est, eam quoque circumstantiam esse confitendam cum ipso peccato, quando talis circumstantia speciali lege prohibita est; nam furtum v. g. lege iustitiae prohibitum, etiam ratione loci in quo committitur, præter malitiam iniustitiae, habet malitiam sacrilegii, cum speciali jure furtum in tali loco prohibeatur intuitu religionis; de quo vide dicta in tit. de furt. Talis quoque subinde est circumstantia persona. Nam si sit persona sacra, vel voto continentia, aut conjugii ligata, & labatur in peccatum carnis,

carnis, v. g. fornicando, circumstantia quoque sub obligatione confessionis est, quod eo titulo speciali lege, ultra legem fornicationis, prohibeatur, & sic de aliis, quæ fusius exponunt Theologi.

§. 2.

Exponitur cap. omnis utriusque.

1420 **H**oc capitulum, quod est 12, h. t. in Rubrica dicitur famosum, & multum allegabile. In eo statuitur 1. quod omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus, saltem semel in anno, fideliter confiteatur peccata proprio sacerdoti, & injunctam sibi poenitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistiæ Sacramentum, nisi forte de proprio sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum. Statuitur 2. quod, si quis alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obrineat à proprio Sacerdote; cum aliter ipse illum non possit absolvere, vel ligare.

1421 Circa præsentem materiam paucis exponemus, quæ vi hujus canonis ad rectam intelligentiam, vel dubitari, vel quæri possunt reliquis Theologorum tractationi remissis. Quare observandum 1. ex vi hujus cap. omnes Christi fideles, cum ad annos discretionis pervenerint, obligatos esse, saltem semel in anno confiteri, si peccato mortali graventur, ut constat ex textu; at Trid. Sess. 14. de Sacram. Poenit. c. 5. ibi: *ad quos omnia mortalia crimina deferantur*; & infra, ibi: *omnia peccata mortalia*: Quando autem pueri, & puellæ dicendi sint ad eos annos pervenisse, etsi communiter id definiatur completo septennio, rectius relinquatur arbitrio prudentis confessorii.

1422 Not. 2. Sacramentum poenitentiae à Christo Domino, tanquam remedium necessarium, lapsis in mortale peccatum post baptismum institutum, & præceptum esse, ad consequendam cum DEO reconciliationem, uti docet S. Thomas Suarez tom. 4. depœnitent. d. 35. sect. 3. à n. 2. & communis. Ex hoc autem sequitur, confessionem non esse necessariam ullo tempore vi juris divini, nisi illis, qui lapsi post baptismum in peccatum grave, indigent re-

Tom. V.

conciliatione. Nam ex jure divino per se loquendo nullum tempus faciendæ confessionis sacramentalis determinatum est, etiamsi quis peccati Reus sit, nisi in mortis articulo, ut docuit Suarez cit. Sect. 3. n. 6. Layman l. 5. summa tract. 6. c. 5. n. 5. & alii. Dixi 1. *ex jure divino*; nam aliud est supposita Ecclesiæ determinatione; Dixi 2. *per se loquendo*. Nam per accidens aliquando aliud est, ut si impendeat grave periculum mortis, vel ratione communionis; quod verum est, licet foret quis contritus ex Trident. Sess. 13. c. 7. & canon. 11. fundato in D. Paulo ibi: *probet autem se ipsum homo*. Hinc infert Castropalaus p. 4. tr. 23. d. unic. p. 20. §. 1. n. 7. habentes sola venialia, nec præcepto divino, nec Ecclesiastico adstringi ad Sacramentum poenitentiae. Nam si confessio venialium foret sub obligatione, verum non foret, quod dicit Tridentinum Sess. 14. c. 5. *ea contra culpam taceri posse, & multis aliis modis expiari*. Unde sequitur præceptum divinum confitendi mortalia post baptismum commissæ (quod extra mortis periculum per se loquendo indeterminatum erat) quoad tempus, & *pro singulis annis saltem semel*, determinatum esse ab Ecclesiâ, in cit. c. *omnis utriusque*, solum intelligi, de *confessione mortalium*. Hoc deducitur ex præmissis n. præcedente, & tenet Castropalaus cit. §. 2. n. 5. cum communi.

Not. 3. licet aliquibus videatur paschale tempus pro annua confessione determinatum ab Ecclesiâ, sicut idem determinatum est pro communione (ut vult Fagundes de secundo præcepto Ecclesiæ l. 1. c. 3. n. 5. & alii) contrarium tamen (nempe sufficere, quacunque parte anni fiat) probabilius est; ita Sorus in 4. Dist. 18. q. 1. a. 4. Layman l. 5. summa tr. 6. c. 5. n. 10. & complures alii. Nam Concilium Lateranense in c. *omnis utriusque* pro communione, *tempus Paschale*, pro confessione autem, solum tempus *intra spatium unius anni determinat*, ut constat ex textu supra in n. 1420. Deinde Concilium Trid. Sess. 14. c. 5. in fine, declarat obligationem confitendi, à Christo impositam, ac ex determinatione Concilii Lateranensis quolibet anno exequendam, aperte distinguit *inter præceptum confitendi, & inter morem confitendi in quadragesima*, & de illo præcipit, implendam saltem semel in anno; de isto autem nihil præcipit, sed tan-

§ 2

tum

tum tanquam morem pium, & meritò retinendum probat.

1424 Nec obstat, quòd Trident. loc. cit. canon. 8. anathematizet eos, qui negaverint, fideles singulis annis obligatos esse confiteri. & ob id suadentes, ne tempore quadragesima confiteantur; nam hoc contingit ex eo, quia fualio procedit ex errore, quòd obligationem non habeant, in anno semel confitendi, aliàs, si dicere, non esse obligationem confitendi in quadragesima, esset contra mentem Ecclesiæ, damnaret æque dicentes hoc, ac dicentes: non esse obligationem confitendi semel in anno. Quando autem in Extravagante, *Vices*, de treuga, & pace dicitur: parochianum de iure teneri saltem semel in Paschate, proprio Sacerdoti confiteri, non constituitur tempus paschale, cum textus solum se referat ad obligationem in c. *Omnis utriusque* (ut pater ex verbis, *de iure*) in quo nihil de Paschate quoad confessionem dicitur; quòd autem in hac Extravag. hoc tempus exprimitur, est, quia obligatio annuæ confessionis communiter eo tempore impletur.

1425 Not. 4. Cum in c. *omnis utriusque* dicitur, quòd fideles omnia sua peccata (intellige gravia) confiteri debeant, solum intelligi, tunc, quando confitentur. Nam hoc spectat ad integritatem confessionis: aliàs enim etiam in Paschate confessus, deberet vi ejus Capituli adhuc confiteri eo anno, si intra illum, post peractam confessionem paschalem, in grave peccatum, ultimo v. g. anni die, lapsus esset, quòd tamen communiter negatur. Ex eo autem, quòd Parochi à suis exigant in Paschate Schedam confessionis, non probatur Pascha esse tempus confessionis ex præcepto; sed, cum conitare illis debeat de facta communionem in Paschate, quæ est sub præcepto, & regulariter etiam confessio fiat eo tempore (licet sufficeret alio tempore illius anni factam esse, & afferre testimonium) illius occasione etiam hoc exigitur, cum etiam de confessione semel saltem in anno peracta, Curatis constare debeat.

1426 Not. 5. Annum, in hac materia posse computari, vel ab ultima confessione; vel à Januario ad Januarium, vel ab Adventu ad Adventum, vel à Paschate ad Pascha, sic Castropal. cit. §. 3. à n. 10. qui quadruplicem hunc morem, computandi annum, probabilem censet; probabiliorem autem eum, qui fit à Januario ad Januarium,

tum quia lex intelligi debet secundum communem & frequentem usum; iste autem modus est frequens & communis; tum quia iste modus computandi annum recipitur ab Ecclesia etiam in aliis. Còterum in hoc etiam attenditur constans consuetudo, & usus cujusque diocesis. Not. 6. esse in questione, an obligationi confessionis annuæ satisfiat qualibet confessione? R. cum confessio mortalium semel intra annum, sit sub præcepto, ex dictis non satisfieri, si confessus es eo anno v. g. in Paschate sola venialia, carens tunc materiâ necessariâ, si postea intra eundem annum lapsus es in mortale; nam confessio venialium non est res præcepta, sed mortalium; sic Bonacin. d. 5. de pœnit. q. 5. f. 2. p. 4. n. 33. & alii. Hinc præceptum semel in anno confitendi omnia mortalia non intelligitur de omnibus absolute, seu quæ toto anno commissi; sed his, quæ nondum confessus es, & post diligens examen, dum confiteris memoriae occurrunt; aliàs toties ex vi illius c. *omnis utriusque* tenereris confiteri; quoties legitime confessus, denuo in peccatum grave lapsus es; sic Castropal. cit. §. 3. n. 3. Not. 7. etsi aliqui doceant, præcepto annuæ confessionis satisfieri per confessionem validam, & informem defectu doloris interni, imò per solam confessionem externam, de quibus videri potest Fagundez. in 2. præcepto Ecclesiæ, l. 1. c. 4. à n. 4. utrumque tamen absolute negandum esse: primum quidem, quia probabilius est non dari Sacramentum pœnitentiæ validum & informe, ut exposui in tractatu Theologico de Sacramento pœnitentiæ, secundum verò ex eo, quòd hæc propositio, qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ, sit decima quarta inter damnatas ab Alexandro VII. 24. Sept. tum etiam, quia objectum directum, seu materia præcepti Ecclesiastici est circumstantia temporis faciendæ confessionis jure divino debita; ubi ergo non datur executioni materia præcepti divini, non ponitur etiam materia præcepti Ecclesiastici; cum dari non possit duratio rei, ubi hæc non datur; at ponendo confessionem voluntariè nullam, non ponitur confessio jure divino debita; ergo. V. quæ dixi super hac materia l. 1. Decretalium tit. 2.

Not. 8. cum in cit. c. *omnis utriusque* fideles teneantur peccata sua confiteri proprio sacerdoti, ly proprio sufficienter verificari

carere de illo, qui habet potestatem absol-
vendi propriam, vel delegatam respectu
talis hominis, aut etiam ex privilegio, vel
ex permissione juris; ita Vallensis h. t. §. 6.
n. 4. id, quod etiam constat ex usu, & pra-
xi in Ecclesia passim recepta.

Not. 9. quamvis olim obligatio fue-
rit, ut fideles ter in anno sacram Eucharis-
tiam sumerent, nimirum in Paschate,
Pentecoste & Natali Domini, c. *Etsi* 16.
dist. 2. de Consecrat. tamen vi c. *omnis*
utriusque hodie satisfieri, si, ut minimum
semel, illam sumant in Paschate, ut patet
ex textu supr. n. 1420. Quantum autem
tempus hic importet *Pascha*, notatur apud
Barbos. hic n. 10. ex declaratione Eugenii
IV. dicentis: satisfieri S. Eucharistia sum-
ptione, si fiat intra hebdomadam sanctam,
vel octavam Paschæ. Cæterum tempus
huic sacræ communioni sumendæ, de pro-
prij sacerdotis consilio ob aliquam ratio-
nabilem causam prorogari potest, ut loquitur
textus.

1428 Not. 10. pro culpabiliter omittenti-
bus communionem Paschalem statui pœ-
nam in cit. c. *omnis utriusque*, ibi: *alioquin*
& vivens ab ingressu Ecclesie arceatur; &
moriens Ecclesiastica careat sepultura; & tales,
qui annuam confessionem, & sacram com-
munionem sine justa causa prætermittunt,
juxta Barbos. cit. n. 11. suspecti sunt de hæ-
resi.

1429 Not. 11. cum in dict. c. dicitur: si quis
alieno sacerdoti voluerit justâ de causâ sua
peccata confiteri, *licentiam prius postulet,*
& obtineat à proprio sacerdote; cum aliter
ille ipsum absolvere non possit, vel ligare;
per *proprium Sacerdotem*, hic in ordine ad
validè, ac licitè absolvendum, non intel-
ligi tantum proprium Parochum, vel ejus
ordinarium; sed alios etiam, jure, aut pri-
vilegio habentes potestatem absolvendi vel
cunctos fideles, undecunque accedentes,
aut pro tali loco ad omnes Ordinario sub-
ditos rite approbatos, ut ostendit recepta
Ecclesiæ praxis.

1430 Sed quæres 1. quæ pœna decreta sit
sacerdoti, violanti sigillum seu arcanum
Sacramenti pœnitentiæ? R. de hoc ita statui
in c. *omnis utriusque*: Caveat omnino, ne
verbo, vel signo, aut alio quovis modo
prodat peccatorem; sed, si prudentiori
consilio indiguerit, illud absque ulla ex-
pressionem personæ, cautè exquirat: *qui*
enim peccatum in pœnitentiâ judicio, sibi de-

rectum, revelare præsumpsit, non solum à
sacerdotali officio deponatur; sed etiam ad
agendam perpetuam pœnitentiâ in arctum
Monasterium detrudatur. Consentit Tri-
dent. Concilium Sess. 14. c. 5. & can. 8. de
Sacrament. pœnit.

Quæres 2. an ea pœna cadat tantum 1431
in casum, dum revelatur peccator? vel et-
iam dum peccatum in confessione audi-
tum? affirmativam sequitur Abbas hic n.
7. ex illis verbis in textu ibi: *qui etiam pec-*
catum in pœnitentiâ judicio sibi detectum
revelare præsumpsit: Sed negativam tenet
Navarrus in c. 2. dist. 6. de pœnitent.
à n. 75. Communior, & probabilior
Theologorum sententia est, solum revela-
tionem peccatoris quem sacerdos in con-
fessione audivit, cadere sub dictâ pœ-
nam, quem in notitiam personæ confessæ
potest inducere; & sub idem sigillum ca-
dere non tantum peccata declarata in con-
fessione; sed etiam alia, quæ in notitiam
eorum audientem ducunt, licet non fue-
rint de necessitate exponenda. Nam omne
illud sub gravi obligatione confessariis ca-
vendum est, quo securitas Pœnitentibus
in periculum inducitur, & odium Sacra-
menti augetur V. Barbos. in c. *omnis utri-*
usque n. 20. & 22. Nam ex incautis nar-
rationibus, rerum in confessione exce-
ptarum, per combinationes dictorum
non raro produuntur pœnitentes; aut fal-
tem gravium suspicionum vel iudiciorum
temerè conceptorum periculum submini-
stratur.

Quæres 3. an admitti possit ejus con- 1432
fessio, qui quidem confitetur peccata sua,
sed simul ait, se non posse ab illis abstinere?
Super hoc consultus Pontifex, ut di-
citur c. *quod quidam*. §. h. t. Episcopo Be-
luacensi sic rescripsit: respondemus, quod
eorum confessionem recipere debes, & eis de
criminibus consilium exhibere: quia, licet
non sit vera hujusmodi pœnitentia, admit-
tenda tamen est eorum confessio, & *tre-*
bra, & salubribus monitis pœnitentiâ indi-
cenda. Ex hoc textu sequitur 1. quod, et-
si quis non sit verè pœnitens, h. e. et si non
habeat dolorem, & propositum requisi-
tum, aut non deponat animum non pec-
candi, ejus tamen confessio audienda sit,
non quidem ob recipiendam absolutionem
Sacramentalem (hujus enim incapax est,
ex defectu debitæ, ac substantialis disposi-
tionis)

tionis) sed ut sanctis consiliis, & argumentis ad veram poenitentiam disponatur. Sequitur 2. ut quis sit verè poenitens, non requiri credulitatem, seu quòd credat, se nunquam denudò mortalitèr peccaturum; sed sufficere, quòd verè doleat de commissis, & proponat, deinceps cum divina gratia non peccare, licet metuat se propter suam fragilitatem, vel pravum habitum, præsertim relictum viribus suis, iterum lapsurum; ita Suarez tom. 4. d. 4. s. 2. n. 5. Reginaldus & alii apud Barbof. in cit. c. *quod quidam*, n. 3.

1433 Præter hæc not. 12. Militem ordinum militarium perdere privilegium, & cingulum militiæ, ac remanere perpetuò merè Laicum: si occidat presbyterum per c. 2. h. t. Eum verò, qui pro libertate sua se defendit, vel pro Ecclesia pugnat, si excedat moderamen inculpatae tutelæ, atque adeo peccet, iudicio Confessarii mitius esse puniendum, ne poenæ asperitas alios retardet ab Ecclesiæ defensione, sic Alexander III. c. *significavit* 3. h. t. Not. 13. Medicum teneri deserere infirmum, qui tertia die à monitione Medici transacta, ut confiteatur, & provideat animæ suæ, fidem non fecerit, de monitionis executione, de quo videri potest motus proprius Pii V. incip. *Supra gregem Dominicum*, 1566. quem ad verbum refert Quaranta in Summa Bullarii V. *Medicus*.

1434 Not. 14. Quòd, etsi Bonifacius VIII. in extravag. *Super Cathedram*, de sepultur. statuerit, ut Mendicantes præsentent Ordinariis idoneos, qui ab eis acciperent potestatem audiendi confessiones; & postea Benedictus XI. in Extravag. *Inter cunctas* statutum illud sustulerit, concessâ Mendicantibus facultate confessiones audiendi sine eo, quòd Episcopo se præsentarent: statutum tamen Bonifacii rursus innovatum sit, per Clement. *Dudum*, de sepultur. & hodie omnino standum sit dispositioni Concilii Trident. Sess. 23. c. 18. Not. 15. Gregorium IX. in c. *fin.* h. t. ne pro dilatione poenitentiae periculum immincat animarum, permisisse Episcopis, & aliis Superioribus, nec non minoribus Prælatiis exemptis, ut etiam, præter sui Superioris licentiam, providum & discretum sibi possint eligere Confessionem.

ARTICULUS II.

De Remissionibus.

PER Remissiones hic intelliguntur *indulgentia*, quæ describi possunt, quòd sint *relaxatio temporalis poenæ de communi Thesaurò Ecclesiæ, pro peccatis actualibus, quoad culpam remissis, debita; facta ab eo, qui potestatem habet*; Sic Barbof. de Potestat. & offic. Episcopi p. 3. allegat. 88. n. 1. Layman l. 5. Summæ, tr. 7. c. 1. n. 1. & alii ex c. *quod autem*, h. t. & c. de *Indulg.* eodem in 6. Cum enim, remissâ culpâ necessario etiam remittatur poenæ aeterna (quam inducit peccatum, in quantum est offensâ DEI) remaneat tamen reatus poenæ temporalis, (quam inducit peccatum, in quantum est transgressio legis) vel in hac vita, vel in purgatorio luendæ, nisi satisfactioe debitâ, eaque propriâ, vel alienâ extinguatur; ideo in hunc finem *remissiones*, seu indulgentiæ ab Ecclesiâ conceduntur, nam per has intelligitur quidam actus specialis iurisdictionis, quo peccator in foro DEI liberatur à reatu, seu debito poenæ temporalis extra Sacramentum; ita Suarez d. 49. de poenitent. quibus positus:

S. I.

Quotuplex sit indulgentia?

ANTE resolutionem not. 1. *per commu. 143* nem *Ecclesiæ thesaurum* (ex quo depromuntur satisfactioes, pro poenâ ceteroquin ob commissa peccata, licet extincta quoad culpam, luendâ) intelligi cumulum infinitum satisfactionum, constantem satisfactionibus Christi, Beatissimæ semper Virginis, & immaculatè conceptæ Matris DEI, aliorumque Sanctorum, qui est basis, & fundamentum indulgentiarum. 2. Christum Dominum suæ Ecclesiæ reliquisse potestatem ex prædicto thesauro applicandi satisfactioes, quæ visæ fuerint convenientes Fidelibus, ut poenæ pro peccatis debitæ remissionem obtineant, si illis applicentur vel per Sacramenta, vel Missæ sacrificium, vel indulgentiarum distributionem, de quo plura Bellarminus, & alii in Controversiis Fidei.

Not. 2. *Suffragium*, apud Canonistas, 143 duce Gloss. ad c. *cum creatura* de celebr. missar. & apud Theologos duce S. Thomâ in 4. dist. 45. esse auxilium quoddam, quod unus fidelis præstat alteri, ad obtinendam à DEO

à DEO remissionem pœnæ temporalis, vel aliquod commodum spirituale, in c. *Anima* 13. q. 1. Recensentur autem quatuor genera suffragiorum, 1. oblationes seu sacrificia sacerdotum, 2. preces sanctorum, sive in cœlo, sive in terra sint, 3. Eleemosynæ, quibus animæ juvantur, tum, quia eas excipientes moventur, ut orent pro defunctis, 4. jejunia, per quæ intelliguntur reliqua opera pœnitentiæ. Tribus autem modis juxta Suarez d. 48. de pœnit. potest opus unius fidelis suffragari alteri, 1. *ex opere operato* per sacrificium missæ, de quo supra, 2. per indulgentias, quæ etiam juvant per modum operis operati, de quibus infra, 3. ex opere operantis, de quo in præsentî. Certum etiam est ex fide, dari inter fideles aliquam bonorum operum communicationem, quibus se invicem juvare possunt. Nam opus unius valet ad obtinendum alteri remissionem, alicujus pœnæ temporalis, id quippe postulat charitatis unio, quæ sicut efficit cor unum, & animam unam, ita omnia bona facit communia & communicabilia.

1438 Quæstio autem est, an hæc communicatio, seu communicatio fidelium, ad obtinendam alteri remissionem pœnæ temporalis debitæ pro peccatis in hac, vel altera vita, fiat per modum *satisfactionis*, seu debitæ solutionis? & affirmandum est cum vera sententia, quæ fundatur in divina institutione nobis per Ecclesiæ sensum, & Catechismum Pii V. declarata. Ex quo colligitur, quoties unus pro alio efficaciter satisfacit, seipsum privare fructu illius satisfactionis, quantum ad remissionem pœnæ. Hinc, quod attinet ad animas, in purgatorio detentas, de fide est ex Trid. Sess. 25. decreto 1. suffragia viventium illis prodesse, sed an per modum *impetrationis*, an condignæ *satisfactionis*, dubitatur.

1439 Suarez cit. sect. 5. sic resolvit: quamvis pium, & probabile sit, Deum interdum remittere gratis pœnam animabus purgatorii, propter operationes, & merita justorum; tamen hoc valde incertum est, & oppositum valde verisimile, nempe DEUM nunquam remittere alicui pœnam pro peccatis debitam, nisi oblatâ *condignâ satisfactione*; hoc enim divina justitiæ vindicativæ magis consentaneum videtur; probabilius tamen esse, suffragia fidelium, pro defunctis in purgatorio existentibus, quoad satisfactionem *infallibiliter*

prodesse, tenet Castropal. p. 4. tr. 24. D. unic. p. 1. §. 2. n. 8. cum D. Thoma Dist. 45. q. 2. à 1. q. 1. & 2. cujus probatio, & contrariorum solutio videri possunt loc. cit. Not. 3. ut suffragia fidelium pro defunctis vim habeant efficacis satisfactionis, requiri plures conditiones, tam ex parte offerentis, quàm ex parte illius, cui suffragium applicatur. *Ex parte hujus* requiritur, quod suffragio indigeat; ita Suarez cit. d. 48. l. 7. n. 3. Deinde, quod decesserit in statu gratiæ, habeatque pœnam solum temporalem à morte luendam; nam damnatis nostra satisfactio prodesse non potest, nec peccatoribus pro offensâ DEI, loquendo de condignitate, ut diximus in tractat. de Incarn. Tertio demum, ut peccatum, cui prosit nostra satisfactio, sit remissum quoad culpam; hæc enim durante, solutio fieri non potest. Sic Castropalaus cit. n. 9. dicens: venialium remissionem, in puncto decessionis, fidelibus justis concedi; sed de hoc plura diximus in tractat. de Sacramento pœnit. *ex parte autem offerentis* suffragium, requiritur 1. intentio alius favendi per tale opus, quoad vim satisfactivam; aliàs non donas alteri, sed tuum manet; ita S. Thomas in 4. dist. 45. q. 7. a. 4. Deinde, ut opus sit honestum, aliàs DEO placere non potest; tertio, ut procedat ab homine in statu viæ; nam extra statum viæ non est locus satisfactionis, aut meriti; tunc enim *venit nox; quando nemo potest operari*, Joan. 9. quarto, ut procedat ab homine justo, seu grato DEO; nam opera peccatoris, nec rationem satisfactionis, nec meriti habent, utpote mortua, & carentia vi, quâ possint placere DEO; his præmissis, de quibus fuse Castropalaus loc. cit.

Descendo nunc ad multipliciter 1440 Indulgentiæ, rectè hæc colligitur ex primario *ejus effectu*, qui est remissio pœnæ temporalis, relicta in foro DEI, ex peccatis remissis quoad culpam: qui effectus, licet unus sit in specie, est tamen multiplex in quantitate: juxta quem dividitur indulgentia, in *totalem & partialem*, ut habetur Clement. 6. in Extravag. *Unigenitus*, de pœnitent. & remiss. *Totalis* (quæ alio nomine dicitur *plenaria*) est illa, quæ totam pœnam remittit ei, cui applicatur: *partialis* est, quæ tantum remittit partem. Si autem quæras, quibus modis indulgentia concedatur? *Ex* de his latè agere Suarezium D. 49. de pœnit. l. 5.

Ex

Ex illis omnibus (loquendo de indulgentia non totali) usitatissimus est ille, qui exponitur per numerum dierum, aut annorum, & sic concedi solet *Quadragesima*, id est, quadraginta dies indulgentiæ, & *septuaginta*, id est, indulgentia septem annorum: vocarique solet *carena*, quæ utramque prædictam complectitur; alter est, quando in concessione additur: particula *contritus & confessus*, tempus autem importatum per *quadragesimam*, *septuaginta* vel *carenam*, non denotat durationem poenarum in purgatorio, sed proximè significat durationem poenitentialis satisfactionis, in hac vita exhibitæ pro peccatis, quasi per indulgentiam remittatur non sola satisfactio illa poenitentialis, sed tanta poena purgatorii, quanta per poenitentiam unius diei, vel anni remitteretur. Olim enim pro gravioribus peccatis v.g. adultetio & similibus, solebant injungi poenitentia septem annorum, & pro gravissimis longiores. c. *hoc ipsum*. 33. q. 2. junct. Gloss.

1441 Cùm autem indulgentia *plenaria*, totalis sit, ac proinde non recipiat magis aut minus, frustra volunt aliqui ponere discrimen inter indulgentiam *plenariam*, *pleniorum* & *plenissimam*, quibus vocibus utuntur Pontifices in variis textibus. Rectè igitur Bellarm. lib. 1. de indulg. c. 9. docet, has non distingui, sed Pontifices his uti formulis, ut ostendant se absolute dare, quantas possunt maximas. Et Suarius disp. 56. sect. 4. n. 7. dicit, eas voces poni ad majorem rei declarationem, & ad tollendos scrupulos, qui ex variis opinionibus oriri poterant. Intelligitur autem, concedi indulgentia *plenaria*, quoties non additur signum, aut verbum determinans ad partem poenæ: si autem obringat (ut aliquando fit) quod ultra indulgentiam pleniorum concedantur *tot dies*, vel *quadragesima* indulgentiæ? censet Suarez cit. sect. 4. n. 9. distinguendum esse. Si enim concessio ad diversa tempora, & actiones referri possit, dari dicendum est tunc duas indulgentias; alteram plenariam pro hoc tempore, & aliam partialem pro alio tempore; si verò concessio unica sit, ita, ut ad diversa tempora referri nequeat, sensum verborum esse, ut post plenariam indulgentiam, quam quis sibi lucratur, applicare valeat illos dies, vel annos indulgentiæ, *per modum suffragii*. Ratio est, quod Pontifex non possit concedere indulgentias defunctis per *modum absolutionis*;

sed *per modum suffragii*, ut bene docet & probat Suarez disp. 53. sect. 2.

Hic autem duplex modus, ex eodem, 1442 & sect. 3. sic explicandus est. Concedere *per modum suffragii*, est offerre DEO prærium æquivalens ex thesaurò communi, cuius potestas, & dispensatio penes Pontificem est. Talis autem modus nec jurisdictionem in concedente, nec subjectionem in recipiente postulat. Not. 4. inter indulgentiam *plenariam*, & *jubileum*, in ratione indulgentiæ non esse ullam distinctionem, nisi quandam accidentalem, ratione adjunctorum; quia in *jubileo* præter indulgentias solet concedi etiam potestas absolvendi à reservatis casibus, vel censuris, & dispensandi in quibusdam votis. *Jubileum* enim (ut docet Suarez disp. 50. sect. 4. n. 8.) ex prima impositione, significat annum remissionis, qui Romæ olim fuit centesimus; & modò post viginti quinque annos recurrit. Derivata deinde est vox ad significandam plenam, seu totalem indulgentiam, quæ sub plenissima forma conceditur maximè, quando cum illa adjunguntur alii favores, ut commutatio votorum, & absolutio à reservatis.

Not. 5. indulgentiam ulterius dividi 1443 in *personalem* & *realem*, seu localem. *Personalis* est, quæ personæ conceditur, ut eam, ubicunque sit, lucrari possit; *localis*, quæ alicui loco pio annexa est, quatenus in ejus favorem, hominibus ibi orantibus, conceditur, de quo vide dicenda in sequentibus præmissis:

§. 2.

Qui possint concedere indulgentias?

1444 **R**esp. hanc potestatem concessam à Christo D. Petro, & successoribus ejus, ut colligitur ex Extravag. *Unigenitus* h. t. c. *cum ex eo*, & c. *quod autem*, eod. item c. *quodcunque* 24. q. 1. Quæstio autem est 1. an eandem potestatem habeat concilium generale? affirmativam simpliciter tenet Vallensis h. t. §. 21. n. 1. Sed Castropal. cit. D. unic. p. 5. à. n. 2. rectius distinguit, & affirmat, si consideretur, ut *unitum* Capiti, & ratione illius, ac ut ipsum includens; secus, in se spectatum, seu distinctum ab illo, ut contingit sede vacante; alias essent duæ universales potestates, & independentes.

Quæstio est 2. quam in hoc potestatem habent Episcopi? & jure communi, & or-

& ordinatio, hanc potestatem competere Episcopis in sua diœcesi, c. *quod autem* 4. h. t. Archiepiscopis item in suis provinciis, modò tamen statutum Concilii generalis non excedant, c. *Nostro postulasti* 13. h. t. Ubi Honorius III. sic loquitur: *Nostro postulasti certificari responso, utrum per tuam provinciam possis concedere remissionis literas generales?* Nos igitur f. t. breviter resp. quòd per provinciam tuam liberè potes huiusmodi concedere literas: *ita tamen, quòd statutum generalis Concilii non excedas.* Statutum autem generalis Concilii habetur in c. *Cum ex eo* 14. h. t. ubi Pontifex sic loquitur: ad hæc, quia per indiscretas, & superfluas indulgentias, quas quidam Ecclesiarum Prælati facere non verentur: & claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur: *decernimus, ut, cum dedicatur Basilica, non extendatur indulgentia ultra annum, sive ab uno solo, sive à pluribus Episcopis dedicetur: ac deinde in anniversario dedicationis tempore XL. dies de injunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat:* & infra, hunc quoque dicrum numerum indulgentiarum *litteris præcipimus moderari,* quæ pro quibuslibet casibus aliquoties conceduntur: cum Rom. Pont. qui plenitudinem obtinet potestatis, hoc in talibus moderamen consueverit observare; alioquin, *si exceperint, eas invalidas decernit* Bonifac. VIII. c. *fin.* h. t. in 6. quod intellige, quoad partem, quam dare non possunt; nam quoad eam, quam dare possunt, semper sunt validæ. Gloss. in c. *Indulgentia* h. t. in 6. & in cit. c. *cum ex eo*; quia utile per inutile non debet vitari in separabilibus; ibi: *Indulgentia,* quæ ab uno, vel pluribus Episcopis in Ecclesiarum dedicationibus vel aliis quibuscunque casibus conceduntur *vires non obtinent, si statutum exceperint Concilii generalis.* c. *Utile,* de R. J. in 6. Legatus autem Summi Pontificis concedere potest indulgentias speciales, & certas in provincia sibi decreta. Gloss. in cit. c. *penult.* h. t. intellige tamen *non ultra facultatem expressam in literis.* Abbatibus verò, aliisque prælati inferioribus non competit hæc potestas, nisi speciali privilegio, vel legitimâ consuetudine fuerint vallati c. *accidentibus,* sup. de *excessibus Prælator.* gloss. cit. c. *penult.*

1446 Not. autem 1. *concedere indulgentias* non esse actum jurisdictionis *coactivæ,* sed *voluntariæ;* quia non ligat, sed solvit, & *Tom. V.*

non solvit, nisi volentem; adeoque non exercetur, nisi sub onere alicujus operis voluntarii; sic Layman l. 5. tr. 7. c. 1. n. 5. & alii. Et ideo summus Pontifex electus, ac Episcopus confirmatus, licet nondum consecratus, eas concedere potest. Sed advertendum, aliter mortuis, aliter vivis indulgentias concedi ab Ecclesia, seu summo ejus Capite. Vivi enim, dum tales sunt, subsunt tribunali Ecclesiæ; secus est, de mortuis; ut diximus n. 1442. Hinc fit, cum potestas concedendi indulgentias pertineat ad clavim jurisdictionis (teste D. Thom. in 4. dist. 20. q. 3. à 3. & colligitur ex c. *quod autem* 4. h. t. cum facultas concedendi indulgentias alicui *via absolutionis* extendat se tantum ad subditos concedentis) Pontificem posse vivis concedere indulgentias *per juridicam absolutionem;* defunctis verò per solam satisfactionem. Juridica absolutio contingit, eos directè absolvendo à pœnis debitis, quamvis simul satisfaciatur pro ipsis ex Ecclesiæ thesauro, ut dicitur in Extravag. *Unigenitus* cit. Ex quo fit, quòd non dimittat vivis pœnas debitas pro peccatis, merè gratis, sed absolvendo simul, & satisfaciendo pro ipsis. Econtra, cum mortui non amplius subsint tribunali Ecclesiæ militantis, eis indulgentia conceditur per thesauri Ecclesiæ applicationem, absque juridica absolutione, solvendo scilicet pro eis ex illo tantum, quantum in vim satisfactionis pro eo pœnarum reatu, seu debito exigitur, qualiter nimirum alii ex operibus suis, in quantum explicant vim satisfactivam, illis tribuunt, atque donant, & hoc significatur, cum dicitur, defunctis indulgentias concedi *per modum suffragii,* seu solius satisfactionis, sine juridica absolutione.

§. 3.

Quibus indulgentia concedi possint?

Potissima quæstio est, qui possint lucra-
1447
ri indulgentiam concessam hominibus alicujus civitatis? Nam indulgentias concedi posse fidelibus vivis & defunctis, ab eo, qui potestatem habet satisfactionem dispensandi ex communi Ecclesiæ thesauro, non est dubium, cum autem quandoque contingat indulgentiam concedi hominibus, vel populo, seu communitati *certa alicujus civitatis,* opus aliquod pium, in concessione præscriptum præstituris, v. g. qui talem Ecclesiam visitaverit, vel elec-
T t moly.

mosynam dederit, &c. dubitari potest, an eandem etiam lucrari possint Clerici, Religiosi exempti, & advenæ?

1448 *R.* i. Tales indulgentias etiam lucrari posse Clericos. Nam Clerici in favorabilibus sub populo comprehendi, non est dubium; sunt enim præcipua pars populi Christiani, ut dicitur *c. duo sunt*; 2. q. 2. licet secus sit in odiosis, per *c. si sententia* de sentent. excommunic. in 6. at indulgentiæ inter favores veniunt, ergo. Et hoc etiam dicendum de Religiosis, etiam exemptis. Nam & hi nomine *Clericorum* veniunt in dispositione favorabili; quod etiam procedit, licet tales indulgentiæ concessæ sint ab Episcopo, à cujus jurisdictione exempti sunt, ut rectè docet Castropal. P. 4. tr. 2. 4. D. unic. p. 3. n. 14. Nam exemptio, quæ in illorum favorem facta est, non debet in eorum detrimentum eedere; ita Suarez cit. d. 52. f. 1. n. 10. Layman l. 5. tr. 7. c. 1. n. 5. & alii.

1449 Quoad advenas pariter dicendum est, & illos lucrari posse talem indulgentiam, etiam ab Episcopo concessam hominibus, vel populo talis civitatis. Nam sicut in his, quæ specialiter respiciunt commodum talis populi, legibus etiam onerosis subduntur advenæ, ut diximus l. 1. tit. 2. Sic & favoribus. Ita Barbof. p. 3. de offic. & potestate Episcopi allegat. 88. n. 28. Layman cit. & alii. Nec obstant ea, quæ diximus supr. à n. 1446. Hæc enim intelligenda sunt de concessione indulgentiæ per viam juridicæ absolutionis; non autem merè per solam donationem, quæ sit purâ satisfactione, quod est mera gratia.

1450 Si quæras, an etiam ipse Episcopus, vel Pontifex omnibus Christi fidelibus, vel exercentibus præscripta opera concessas à se indulgentias, lucrari possit? *R.* quòd sic; nam & ipse est pars talis communitatis, capax bonorum communium, etiam favorabiliter obvenientium; nec in dato casu in se exercet jurisdictionem coactivam, sed voluntariam, secundum quod continetur in toto, in cujus favorem disponit; ita Suarez cit. d. 52. f. 1. à n. 14. Azor p. 2. l. 3. c. 55. q. ult. & alii, his positis:

ARTICULUS III.

Qualis debeat esse executio operis injuncti?

1451 **C**um in concessione indulgentiarum injungantur communiter quedam ope-

ra, à lucraturis indulgentiam præstanda v. g. jejunium, Ecclesiæ unius, vel pluri-um visitatio, ibidem oratio, elemosyna, confessio, communio &c. Quæstio est, qualiter ea implenda sint, ut indulgentiarum consecutio, quantum ab illis pendet, subsequatur. Quæ in re communis tenet, executionem operis injuncti esse conditionem ita necessariam, ut, si tale opus omittatur, etiam ob impotentiam, indulgentiam non consequaris. Nam concessum sub conditione, vel certa forma, hæc non secuta, nihil operatur, ut constat ex dictis l. 4. tit. 5. de Condit. op. posit. Verùm hoc sic intelligendum venit, ut non procedat 1. si in concessione exprimitur; indulgentiam nihilominus concedi, si qui sint impediti, opus injunctum exequi, 2. nisi omisio foret rei, vel circumstantiæ tam levis, ut eâ etiam omis- sâ moraliter, seu judicio prudentium, seu communi hominum usu censeretur totum opus positum. V. Suarez. d. 52. f. 5. n. 3. Layman tr. 7. c. 6. n. 3. Bonacin. cit. D. 6. q. 1. p. 5. n. 20. & alii.

Cum autem indulgentiarum concessio sit libera concedentis donatio, non est dubium, quòd opus injunctum possit exigere sub iis qualitatibus, quæ sibi ad finem intentum videbuntur deservire, & nolle illam facere, nisi opus taliter fiat. Ex hoc sequitur, posse illum indulgentias concedere sub conditione operis, etiam interim; qualiter fit cum agonizantibus (qui nec ore, nec alio externo signo possunt edicere sacrosancta nomina JESUS & MARIA, vel alios affectus) indulgentiæ plenariæ conceduntur, sic corde, & animo ea invocent. Supponendum præterea, non esse dubium, opus injunctum (v. g. Ecclesiæ visitationem) non debere in executione aliud esse, quàm honestum & religiosum, ut dicitur in Extravag. *Unigenitus*, ibi: *devotionis*; & Extravag. *quemadmodum* h. t. ibi: *reverenter*: unde necessarium est, quòd fiat ex intentione colendi DEUM, vel in se, vel in Sancto, propter ejus festivitatem, vel honorem indulgentia concessa est; Sic Navarr. in c. *Si quando*, de Consecrat. dist. 1. c. 6. §. 14. quamvis sufficiat intentio *virtu- alis*, nimirum ea, quæ virtute suâ, seu im- plicitè contineat alteram, qualis est v. g. visitare Ecclesiam eo fine, quo id exigit in- dulgentiam largiens.

Quæres 1. an exigatur, ut opus injun- ctum

ctum (v.g. jejunium, Ecclesiæ visitatio &c.) fiat in statu gratiæ? R. etsi concedens indulgentias id possit exigere, nunquam tamen præsumi eum id exigere, nisi exprimat. Tum, quia foret conditio valde dura; pauci enim cum solatio id agere possent, anxii, num in eo statu sint? tum quia opus injunctum non exigitur titulo meriti, vel satisfactionis, sed potius exercendi opus virtutis, ad quod concedentes indulgentiam, fideles inducere volunt, ut notat Suarez cit. l. 5. à n. 9. Bonacin. cit. q. 1. p. 5. n. 10.

1454 Quæres 2. an sufficiat opus injunctum (v.g. jejunium) licet extrinsecè vitietur ab aliqua circumstantia? Negat Navarrus de indulg. not. 19. & 32. affirmat Suarez cit. D. 52. §. 6 à n. 2. Pontifex enim indulgentiam concedere potest, solum sub conditione operis de se boni, bonitate morali fundamentaliter, seu materialiter, liberè facti; ergo esto tale opus extrinsecè vitiatum sit, si tamen executioni detur, ponitur totum, quod pro conditione exigitur; ergo esto extrinsecè vitiatum sit, donatio talis conditionata subsistet. Quoties autem Pontifex concedit indulgentias sub conditione operis boni v.g. *jejunii* præter hoc opus bonum bonitate morali, materialiter tali, liberè positum, aliud exigere præsumi non debet. Nam gravamen pro consecutione indulgentiarum impositum strictam habet interpretationem. Hanc in aliquo sequitur Layman, qui l. 5. summae tr. 7. c. 6. n. 3. docet, sufficere, si ponatur opus injunctum, licet extrinsecè vitiatum, si nihilominus conducat ad finem, præcipuè intentum, qualiter contingit in dando subsidio pecuniæ pro bello contra hostes Christiani nominis; non autem secus; ut si injunctum sit ex fine placendi DEO, qualiter evenire vult, cum injungitur jejunium, oratio, si in illo te inebriasti, in ista planè distractus fuisti.

1455 Verum, etsi hoc quoad primam partem omnino verum sit; quoad secundam tamen videtur admitti non posse, ut rectè observat Castropalaus p. 9. n. 7. si enim opus injunctum sit absolute jejunium, hoc, licet adjunctam habeat circumstantiam ebrietatis, non perdit suam moralitatem materiale, quam habet in se, ratione cujus DEO placere potest, licet non placeat ratione ebrietatis. Hinc, licet conditio, quæ consistit in injuncto opere ali-

quo præstando, debeat esse opus bonum ex genere suo; non tamen officit, si sit indifferens in individuo; cum etiam ex illo nasci possit fructus per jubilæum intentus.

Quæres 3. An requiratur opus injunctum fieri ex formali intentione indulgentias obtinendi? R. requiri quidem aliquam voluntatem eas lucrandi (cum concessio indulgentiæ sit gratuita donatio, quæ non operatur, nisi acceptata, & actus jurisdictionis voluntariæ, quæ non exercetur, nisi in volentem) sufficere tamen virtuale & habituale, quod quis velit media salutis suæ spirituali conducentia; aliàs enim indulgentia concedi non possit sensibus destituta, & animam agentis, cum extremum ungitur. V. Suarez cit. D. 56. l. 1. n. 7. Layman cit. l. 5. tr. 7. c. 6.

Quæres 4. An opus injunctum exequendum sit ab ipso lucrante indulgentiam? R. esse, quando est actio personalis, v.g. confessio, jejunium, Sacramentorum perceptio &c. Secus si est actio, quæ versatur solum circa quasdam res extrinsecas, qualis est largitio elemosynæ, nisi concedens aliter præscripsit; ita Suarez cit. D. 52. l. 7.

Quæres 5. An opera, pro certo die præscripta, illo ipso peragenda sint, quo mandantur? R. affirmative ex Sanctarello cit. c. 7. cum peragi debeant juxta formam præscriptam, quæ importat conditionem. Unde non est locus illi axiomati dicenti, *nihil referre, quid de æquipollentibus fiat*, ut dicitur L. *fin. ff. Mandati*, quia dispositio est conditionalis, sub conditione tempore determinato præfixa. Excusant tamen aliqui, si *per oblivionem* determinato die præscriptum opus factum non esset, & intra tempus durantis Jubilæi suppleretur, ducti receptâ glossâ in L. *Tolle pactum. ff. de pactis*, dicente: *pro tacite statuto habendum esse id, quod verosimiliter statutum fuisset, si à statuyente questum fuisset.*

Quæres 6. An requiratur, quod opera præscripta fiant ordine, quo enumerantur in bulla Jubilæi: R. negative, unde, licet dicatur: qui *visitaverit Ecclesias, jejunaverit, elemosynam dederit, &c.* non est necesse visitationem illam fieri ante jejunia, & sic de aliis, ut notat Layman cit. c. 8. n. 7. Nam restrictio *ad illum Ordinem*, quem verba exprimunt, minus conveniens est dispositioni tam favorabili, cujus intentio salvatur, si re ipsâ præstentur opera inibi

præscripta, quocunque die, ac ordine intra tempus durantis indulgentiæ, vel Jubilæi, quando non requiritur dies determinatus, ut exprimitur in triplici jejunio.

1460 Quæres 7. an, si non exprimat in Bulla, quod opera præscripta debeant esse *non debita ex alio titulo*, satisfiat per jejuni-um v. g. licet aliàs (vel propter quadragessimam, in qua concessum est tale jubilæum, vel propter quatuor tempora, aut vigiliam tunc incidentem) sit debitum? R. affirmativè; quia, ut dicemus inferius in concessione indulgentiæ, vel jubilæi, quæ continent onus, benignior interpretatio est; ita Layman cit. n. 13.

1461 Quæres 8. an jubilæum concessum uni Provincia, lucrari valeant etiam advenæ, ac peregrini? Responsio affirmativa, tanquam probabilior, deduci potest ex dictis à n. 1447. cum enim teneantur legibus localibus, seu statutis in speciale bonum talium locorum conditis; eo ipso secundum juris regulam specialibus etiam eorum commodis frui poterunt, per regulam 55. in 6. præsertim, cum id jure communi definitum sit, cui, nisi aliud exprimat Pontifex, se conformare censetur. Ubi tamen nota, non requiri, quod opera præscripta, *omnia fiant in eo loco, ubi jubilæum extraordinarium promulgatum est*. Nam de hoc nihil in concessione jubilæi cautum est, consequenter, cum versemur in materia valde favorabili, id exigendum non est. Ex quo sequitur, si Lincii v. g. promulgatum est Jubilæum, te habitante Lincii; postquam ibidem visitasti Ecclesias designatas, & orationem debitam persolvisti, posse te jejunia, largitionem elemosynæ, confessionem, & communionem peragere etiam extra Lincium, quovis alio loco; Sic Layman cit. c. 8. n. 11. Et ratio est, quia favor jubilæi est *personalis*. Et ideo advena, vel peregrinus, qui venit ad aliquem locum, durante inibi hoc jubilæo, potest lucrari omnes indulgentias, & favores, si designatas ibi Ecclesias cum oratione debita visitavit, licet hoc absolute discedat, & opera reliqua alibi peragat. Hæc enim tali loco alligata non sunt.

ARTICULUS IV.

De Jubilæo anni Sancti.

1462 **P**ro resolutione not. 1. inter *Remissiones* in lege gratiæ, de quibus agitur h. t.

comprehendi etiam jubilæa, imitatione anni Remissionis in lege veteri, de quo Numerorum ult. & Levit. 25. ac 27. *Jubilæum* enim apud Hebræos olim significabat annum quinquagesimum Remissionis, quo servis donabatur libertas, relaxabantur delicta prædia divendita revertebantur ad antiquos possessores, exules in patriam, & libertatem pristinam redibant. Usum jubilæi etiam in lege gratiæ antiquissimum esse multis probat Henriq. de Indulg. c. 15. & alii.

Not. 2. inter *Indulgentias*, & *Jubilæum*, ex communi Doctorum sensu esse hanc differentiam, quod *Jubilæum*, ultra indulgentias contineat aliquas facultates, ut absolvendi reservatis, dispensandi, vel commutandi vota, relaxandi juramenta, &c. ut notat Suarez d. 50. l. 4. n. 8. quem citat, & sequitur Castropalaus p. 4. tr. 24. D. unicâ, p. 12. n. 7. & alii communiter; & Gobat de Jubilæo c. 1. dicens: hanc vocem *Jubilæum*, simpliciter, & absolute prolatam, communiter usurpant pro favore, quo præter indulgentiam plenariam conceditur facultas commutandi vota, & absolvendi tum à censuris, tum casibus reservatis. Nec enim, inquit Gobat cit. n. 2. legi ullam bullam, in qua Pontifex dicat, se concedere Jubilæum, & non simul concedat *tacite* prædictas facultates, exceptâ solâ Bullâ antiquissimâ Alexandri III. de Jubilæo Compostellano, in qua non datur potestas commutandi vota; ergo communiter usurpatur pro dictis facultatibus.

Ex hoc infert Gobat n. 4. si quo casu Pontifex alicui communitati absolute diceret: *concedo tibi Jubilæum*, illam communitatem hoc ipso sibi prudenter persuadere, se, præter indulgentiam plenariam, habere potestatem eligendi confessarium, qui à censuris & reservatis casibus omnibus absolveret, & vota commutaret, quod videtur intelligendum, nisi aliqua vel expresse reservarentur; vel ex communi, & probato stylo in ejusmodi concessionibus reservari solerent, licet non exprimentur. Nam verba intelligenda sunt, ut communiter intelliguntur & usurpantur; ergo etiam hic terminus *Jubilæum* communiter intelligatur de dictis favoribus, prudenter ea communitas pro illis concessam facultatem usurparet. Anteced. patet c. *ex literis* 1. de sponsalibus, ibi: *ad communem verbi intelligentiam recurratur*, si scilicet verba sint obscura.

Not.

1465 Not. 3. Jubilæum (nimirum anni sancti) olim centesimo quoque anno concessum esse, prout constat ex Bonifacio VIII. Extravagant. *Antiquorum* h. t. inter communes; quod postea Clemens VI. in Extravag. *Unigenitus*, eod. reduxit ad annum quinquagesimum, hanc formam approbantibus Urbano VI. Martino V. & Nicolao V. licet deinceps Paulus secundus, quem fecutus est Sixtus IV. in Extravag. *Quemadmodum*, eodem, reduxerit ad annum 25. quem morem reliqui deinceps Pontifices confirmarunt; ita Castropal. cit. p. 12. n. 4.

1466 Not. 4. inter favores in jubilæis concessos, etiamsi non exprimatur, comprehendendi (præter indulgentiam plenissimam omnium peccatorum) facultatem absolvendi à reservatis, commutandi vota, & componendi super malè ablatis in certis, vel illicito contractu acquisitis, tradi à Castropal. cit. n. 5. Nam, si in significatione vocis *Jubilæum* non comprehenderentur, immeditò illas facultates exciperet, dum tempore Jubilæi Romani suspendunt prædictas facultates, (quod enim in aliquo de se non continetur, non subest exceptioni ab illo) at hæc exceptio communiter fit in const. ex Extravag. *Quemadmodum*, & aliis, ergo. V. tamen à n. 2470. quæ opponuntur contra hunc, & n. 1464.

1467 Not. 5. potissimam nobis hæc questionem esse quoad illud punctum *Jubilæi anni Sancti*, quo, durante hoc Jubilæo Romæ *extra illam* suspenduntur omnes indulgentiæ, & facultates, quæ alias extra illud Jubilæum Romanum, diversis concessæ sunt, ut videri potest in Extravagantibus supra citat. & Constitut. Gregorii XIII. quam integram refert Navar. de Indulg. not. 33. ubi Pontifex sic loquitur: Nos pro consequenda eo anno indulgentia, quæ dictis litteris expressa est, *multorum Romanorum Pontificum morem sequuti*, de Apostolica potestatis plenitudine, *suspendimus ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, omnes, & quascunque Indulgentias plenarias, etiam *ad instar Jubilæi, & earum causâ facultates, concessiones, & indulta quæcunque* à nobis, & dicta Sede, ejusque autoritate quibuscunque Ecclesiis & Monasteriis, utriusque sexûs, ac Conventibus, Domibus, Congregationibus, Hospitalibus & piis locis; nec non Ordinibus, etiam Mendicantium, ac Militarium, nec non Confraternitatibus

& Universitatibus, earumque, & aliis cuiusque dignitatis, gradûs, & conditionis personis Ecclesiasticis & Sæcularibus per universum orbem constitutis, etiam *per modum communicationis*, extensionis, & aliâs *quomodocunque*, perpetuò, vel ad tempus, *quibusvis modis, & ex quibusvis causis* concessas, & concessa; *quibuscunque* illa sint concepta *formulis*, ac restrictionibus, revocationibus mentis, attestationibus, aliisque clausulis & decretis communita. Decernentes interim illa, & literas desuper confectas, nulli prorsus suffragari debere; nec non irritum & inane, quidquid secus per quoscunque contigerit attentari: Indulgentiis Basilicarum, & *aliarum Ecclesiarum Urbis* nihilominus in suo robore duraturis.

Sub hæc ibidem præcipitur, *ne aliam* 1468 *dulgentiæ interim publicentur, aut in usum demandentur* sub poena excommunicationis incurrenda ipso facto, *non obstante*. &c. Ex quibus verbis plures dubitationes occurrunt, communiter in novis ejusmodi Jubilæis; præteritum ex eo, quod non omnes Pontifices utantur terminis, æquè generaliter suspensivis. Nam Bonifacius VIII. in Extravag. *Antiquorum*, concedens Jubilæum quovis anno centesimo, nullam facit mentionem indulgentiarum & aliarum facultatum suspensivam extra Romam, durante inibi Jubilæo anni sancti, id, quod etiam habet Clemens IV. in Extravag. *Unigenitus*, concedens Jubilæum quovis anno quinquagesimo.

Econtra Sixtus IV. in Extravag. *Quemadmodum* h. t. concedens Jubilæum anni Sancti, quovis anno 25. (id, quod jam antè Paulus II. fecerat) ita loquitur: Verum, quia postmodum tam Nos, quàm idem Paulus Prædecessor noster (dum in humanis ageret) animarum salutem fidelium intenti, multorum Principum, & aliorum Christi fidelium, ac devotarum personarum pulchri precibus, diversas indulgentias, & peccatorum remissiones plenarias nonnullis Ecclesiis, Monasteriis, & piis locis duximus concedendas, *propter quas populorum forsitan concursus ad Basilicas, & Ecclesias ante dictas retardari, aut ipsius anni Jubilæi celebritas minui, vel intermitteri posset, cum animarum non modico detrimento*. Nos (qui universorum credentium profectibus, & salutem prospicere ex debito ministerii pastoralis adstringimur) *ne propter aliarum in-*

dulgentiarum hactenus à nobis, seu eodem Paulo, vel aliis prædecessoribus nostris concessarum, huiusmodi effusionem, hoc sanctum opus ac remissionis & gratia annus jubilæus intermittatur, aut fideles ipsi à tanto munere reddantur expertes, remediis opportunis providere volentes, omnes & singulas plenarias, etiam ad instar jubilæi, ac etiam commutandi vota, aut super eis, & malè ablatis incertis, aut per usurariam pravitatem, vel alium illicitum modum extortis dispensandi, & componendi, aut illa sub certis, modo & forma remittendi; & deputandi Confessores cum potestate absolvendi, etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, facultates, concessionem, & indulta à nobis, & eadem Sede, vel illius auctoritate, quibuscunque Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, & piis locis, Universitatibus, Fratemitatibus quibuslibet, tam in perpetuum, quam ad certum tempus, in vita, seu in mortis articulo (quovis modo, aut quavis causa) quomodolibet concessas, & concessa, & imposterum forsitan concedenda, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium de Apostolicâ potestatis plenitudine, usque ad nostrum, & ejusdem Sedis beneplacitum, suspendimus, illasque durante beneplacito nostro & Sedis prædictæ, suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari: *Indulgentiis tamen Basilicarum, & Ecclesiarum dictæ urbis in suo plenario robore durantibus.*

1470 Ex hoc, si hæc verba Sixti conferantur cum verbis Gregorii XIII. relatis n. 1467. clarè patet, Pontifices in suspensionibus indulgentiarum, & aliarum facultatum (quæ fiunt pro jubilæo anni Sancti) non semper loqui terminis æque universalibus. Nam 1. Sixtus in Constit. *Quemadmodum* non suspendit indulgentias plenarias singularibus personis concessas, secus Gregorius, ut liquet ex ejus verbis in n. jam cit. 2. Sixtus & Gregorius exprimunt mentem suam his verbis: *Suspendimus omnes & singulas indulgentias plenarias*, posteriores autem Pontifices, Clemens & Urbanus VIII. non factâ ullâ expressione plenariarum, dicunt: *suspendimus omnes, ac singulas indulgentias sub quibuscunque tenoribus concessas*, ut notat Gobat de Jubilæo c. 8. q. 23. n. 39. 3. in iisdem Constitutionibus Sixtus & Gregorius dictam suspensionem faciunt ad arbitrium suum, & Sedis Apostolicæ. Clemens verò, Urbanus VIII. & Innocentius X. in sua Con-

stit. cum nos nuper 1649. solùm, durante Jubilæo. 4. Gregorius clarè exprimit, non revocari omnes facultates alias concessas, sed solùm eas, quæ ratione indulgentiarum concessæ sunt: alii autem: Urbanus Clemens & Sixtus non factâ mentione illius dependentiæ ab indulgentiis. 5. Sixtus suspendit indulgentias, & indulta, in vita, seu in articulo mortis concessas & concessa; concedendas & concedenda: alii verò, ut Gregorius XIII. Clemens, Urbanus & Innocentius X. omittunt illam clausulam, & sic in aliis de quibus videri potest Gobat loc. cit. Ex hac igitur diversitate suspensionum, non æqualiter factarum ab omnibus, plures difficultates enatae sunt, de quibus in sequentibus. Hinc

Quæres 1. an Indulgentiæ, & facultates in jubilæo anni sancti suspensæ, indigent novâ confirmatione, illo transacto? affirmativam sequitur Navarr. cit. notat. 28. à n. 27. Zerola V. *Annus Sanctus §. adsertivum*, & alii. Nam hæc suspensio fit ad beneplacitum, ut diximus; ergo manet, dum hoc vel cesset morte Pontificis, vel mutata ejus voluntate. Sed praxis, & consuetudo, quæ statim finito jubilæo, etiam sciens, & tolerans S. Sede Romanâ rursus publicantur indulgentiæ, & ad usum deducuntur facultates prius concessæ, sive ullo novo recursum ad Pontificem, demonstrat non solùm jure novo, quo ea clausula non apponitur, sed etiam antiquo, licet apposita fuerit, aliud non fuisse intentum per ea verba: *ad beneplacitum nostrum, vel Sedis Apostolicæ*, quàm suspensas esse, durante jubilæo, nisi aliud placeat Pontifici etiam eo tempore; cum jubinde, etiam eo durante, Pontifices dispensare soleant in certis casibus; ita Layman l. 5. tr. 7. c. 8. n. 2. & Castropal. cit. p. 12. §. 1. præsertim n. 14.

Quæres 2. an, durante jubilæo Romano, suspensæ sint omnes indulgentiæ plenariæ, vivis concessæ? ante resolutionem not. 1. faciendi dictas suspensiones indulgentiarum extra Romam, potissimam causam fuisse, & esse (prout ipsi summi Pontifices in suis decretis suspensivis discretè exprimunt) ne (si etiam tunc, dum Romæ celebratur jubilæum anni Sancti, fideles possent indulgentias extra Romam consequi) concursus hominum ad urbem, atque solennitas jubilæi ex tanto affluxu omnium Nationum, & statûs hominum impediatur, non

non futurus carquo, si domi suæ dictas gratias obtinere possent. V. n. 1469. Ex hoc merito infert Castropal. cit. n. priori, per verba suspensionis *omnium indulgentiarum*, non comprehendi indulgentias, nisi vivis concessas; non autem *directè* fidelibus *defunctis*. Nam in his nullatenus esse potest locus causæ, quâ potissimum nituntur ejusmodi decreta suspensiva, id, quod pluribus patebit ex dicendis in sequentibus.

1473 Not. 2. Quod Summi Pontifices in Bullis, quibus indicantur jubilæum anni sancti, & decretis suspensivis indulgentiarum ac facultatum, extra urbem, durante inibi Jubilæo, communiter dicant: *se suorum Prædecessorum vestigia sequi*, ut constat ex n. 1467. consequenter tacite innuant, se in dictis suspensionibus, non plus, nec minus velle, quàm eorum Prædecessores in tali casu fecerint, nisi aliud exprimant pro certo casu, & materia particulari.

1474 Not. 3. Postquam Innocentius XII. aperuisset annum sanctum elapsa nuper Vigiliâ Nativitatis Domini, anno 1699. secuto pariter decreto suspensivo, ut solet, indulgentiarum & facultatum, aliàs diversis competentium extra jubileum, emanasse quandam declarationem, seu notificationem resolutivam quorundam dubiorum, cujus ex Italico in Latinum translata tenorem subijcio, quæ sichabet:

1475 *Notitia gratiarum, & Declarationis factæ à Sanctitate sua, Domino Papâ INNOCENTIO XII. occasione præsentis jubilei anni sancti.*

Gaspar, Miseratione divinâ Episcopus Sabinensis S. R. E. Cardinalis de Carpineo SS. D. N. Papæ Vic. Gen. Romanæque Curie, ejusque districtus, Judex Ordinarius, &c.

Sanctitas Domini nostri, *ex mandato nobis dato, viva vocis oraculo*, cupiens amplius dilatare gratias, omnibus illis concessas, qui concurrerunt, & concurrent ad hanc almam Civitatem Romam, ut ibi consequantur plenissimum jubileum hoc anno sancto; nobis imposuit, ut veniamus ad infra scriptas concessiones, *declarando* adhuc quædam dubia exorta, ob quæ ambigua & suspensa manebant conscientie fidelium; quorum paci & quieti vult sua

Sanctitas, *quantum fuerit possibile*, providere. Et statim subjungit:

Primò ad facilitandam omnibus Regularibus consecutionem tanti thesauri spiritualis, & suggerendam occasionem ædificandi magis populum, comparandique decore, conveniente personis DEI obsequio dicatis, notum sit, sanctitatem Domini nostri contentam esse, ut visitent 4. templa ter, ac triduo, vel continuato, vel interpolato *simul omnes*, vel saltem per vices medietas eorum, qui morantur in una domo, vel Conventu, consecuturi Sanctissimum jubileum, ac si trigiesis visitassent. Observando tamen de reliquo, quantum commendatur in Bulla jubilei, quos in Domino exhortamur, ut procedant ordine composito, recitando psalmos, alias preces, & laudes divinas.

Secundò, idem indultum, cum visitatione tamen quatuor dierum continuorum, aut interpolatorum, concedit sanctitas sua omnibus Alumnis, vel convictoribus, qui student scientiis, & bonis artibus, ac in Communitate vivunt, modò saltem procedat medietas eorum in numero, assistentibus tamen saltem Præfecto, aut Rectore, aut alio curam gerente, qui pari privilegio donantur, unâ cum famulis eorum, commendata tamen pariter modestiâ in ordine procedendi, quem comitetur bonum exemplum orationis.

Tertiò, Regulares deinde aliunde advenientes, ad obrinendum Sanctum jubileum, qui incorporare se cum aliis sui ordinis, & regulæ voluerint, gaudebunt eadem habilitate, id adimplendi cum illis per tres tantum visitationes, modo supra dicto. Et si expectare non possent commoditatem cum aliis; aut supervenerent, postquam alii suas visitationes jam compleverunt; placet suæ sanctitati, ut censeantur id complevisse visitando quinque templa per quinque dies, vel continuos, vel interruptos, ac si visitassent per omnes quindecim dies, quos illis bulla præscribit.

Quartò conceditur etiam Societatibus, & Confraternitatibus aliunde advenientibus, ut factâ unâ visitatione processionaliter, & duabus à confraternitatibus, & Sororibus privatim, & per ipsos, satisfaciant visitationibus injunctis in Bulla, ac si eas integre complevisissent.

Quintò, compatiens ulterius sua Beatitudo

titudo civibus, & incolis Romæ, qui inchoarunt, & infirmitatum causâ non possunt proficere visitationes, ne priventur fructu incepti laboris, & piæ intentionis, qua eas susceperunt; afflictique dupliciter sint, & in corpore, & in spiritu; concedit Parochis, Pœnitentiariis & Confessariis, Deputatis in altera nostra Declaratione, facultatem commutandi illis injunctum opus visitationis templorum in aliud, quod censent proportionatum possibilitati dictorum Civium, & Incolarum infirmorum. Et si ex improvise morte obruerentur, priusquam obtinerent, & peterent dictam commutationem, sua Sanctitas illis facit gratiam sancti jubilæi, ac si satisfecissent.

1481 Sexto, ut omnis tollatur ambiguitas, ac fideles certi sint indulgentiarum, quas possunt consequi, declaramus oraculo sua Sanctitatis, ut supra, *quod in generali suspensione indulgentiarum*, contenta in Bulla data 28. Maji 1699. & publicata eodem die; ubi & 10. Decembris dicti anni, *non intelligantur* suspensione indulgentiæ altariorum privilegiorum pro defunctis; nec ullæ aliæ, eodem modo concessæ pro solis defunctis; sed bene illæ, quas possunt consequi vivi cum facultate applicandi eas, per modum suffragii defunctis; nec indulgentiæ concessæ in articulo mortis; & facultas communicandi eas aliis; quemadmodum non cessant facultates Tribunalis sanctæ Inquisitionis, & Officialium illius, & Missionariorum & Ministrorum, qui à dicto Tribunali, & à Sancta Congregatione de propaganda fide, vel cum autoritate Apostolica Deputati ad id sunt: & specialiter illæ, quæ sunt ad absolvendum ab hæresi eos, qui pœnitentes eam abjurant, & se dictæ absolutionis reddunt capaces.

1482 Septimo, ut conservetur devotum institutum frequentandi visitationem quadraginta horarum, & principalium Sanctuariorum hujus Urbis, concedit sua Sanctitas Domini nostri, *non obstante dictâ generali suspensione*, indulgentias obtineri solitas quovis alio tempore illis fidelibus Christianis utriusque sexus, qui visitaverint *septem Ecclesias*, & etiam *Scalam sanctam*, & *Stationes* diebus determinatis.

1483 Octavo, item qui comitati fuerint sanctissimum Viaticum, dum ad infirmos defertur, aut si ab hoc impediti, facem submiserint modo, formâ, & conditione,

quibus reperiuntur concessæ: item illis, qui visitaverint Ecclesias, in quibus expositum habebitur Sanctissimum Sacramentum diebus quadraginta horarum circularium, & ordinariam separatim descriptarum in folio publicato, & publicando ex mandato nostro per totum annum Sanctum, & ibi commorati fuerint in oratione per illud spatium temporis, quod ipsis devotio suggererit, confessique communicaverint, aut saltem habuerint firmum propositum confitendi, septem annos, & totidem quarantenas indulgentiarum pro quavis vice. Datum in palatio solitæ nostræ Residentiæ, hodie 24. Januarii. 1700.

GASPAR Cardinal. Vicarius.

Ant. Abbas Bonaventura,
Secretarius.

Ex his sequitur, durante jubilæo Romano, non omnes omnino indulgentias plenarias, vivis concessas, esse suspensas. Nam inter indulgentias concessas visitantibus Romæ septem Ecclesias, & etiam Scalam, & stationes Urbis, diebus determinatis; sunt plures indulgentiæ plenariæ vivis concessæ; at hæc durante jubilæo Romano non sunt suspensæ, ut constat ex declaratione Innocentii XII. de qua in prædicto. ergo. Reliquæ verò dubitationes, quæ tali tempore communiter fiunt, in sequentibus resolvendæ sunt, sit igitur:

S. I.

An durante Jubilæo anni Sancti, suspensa fuerit extra Romam communicatio indulgentiarum stationum Urbis?

PLures sunt Religiones, in quarum Ecclesiis certis diebus, visitantibus septem altaria, vel fundamentibus certas preces, concessæ sunt eadem indulgentiæ, quæ conceduntur Romæ visitantibus septem Ecclesias, vel stationes diebus determinatis; & quia hæc durante jubilæo anni Sancti, pro his, qui tales visitationes Romæ peregerint, non sunt ibi suspensæ, ut constat ex declaratione Innocentii XII. quam retulimus n. 1482. quæstio est, an etiam illi, qui extra Romam idem privilegium viæ communicationis habent, eandem, ut Romani, lucrari possint, visitando dictas Ecclesias privilegiatas, ut præscriptum est.

Ad hanc quæstionem videtur distin. 1484
guen.

quendum, an sermo sit de indulgentiis tantum plenariis, an etiam non plenariis, & solum partialibus? Gobat de jubilæo c. 9. n. 41. indefinitè dicit, non valeret tunc eam communicationem, si steret Bullâ Gregorii XIII. de qua diximus n. 1469. at valde probabiliter hæc sententia indefinitè loquens de omnibus indulgentiis per viam communicationis solum intelligitur de plenariis; cum enim Gregorius loco cit. in Decreto suspensivo indulgentiarum expresse loquatur solum de plenariis, ex ejus constitutione suspensiva indulgentiarum (*earum quoque, qua habeantur viâ communicationis*) plus non infertur, quam suspendi plenarias.

1487 Si autem in Decreto suspensivo indulgentiarum non fiat expressa derogatio, seu suspensio indulgentiarum earum, *qua habeantur viâ communicationis cum Ecclesiis Romanis*, in quibus certæ indulgentiæ non sunt suspensæ, censet Gobat cit. n. 41. §. & censeo, eas extra Romam nihilominus esse suspensas: quia tales Bullæ sunt firmatæ clausulis efficacissimis; 2. quia suspensio talium indulgentiarum est ferè necessaria ad finem, ob quem suspendi solent indulgentiæ (ne usu illarum extra Urbem impediatur accessus ad limina Apostolorum, ut disertè exprimitur in Extravag. *Quemadmodum*) cum multi miliones hominum habeant ejusmodi communicationem.

1488 Verùm esto sit, quòd tales Bullæ sint firmatæ clausulis efficacissimis, si tamen in Decreto indulgentiarum suspensivo apposita non afficiant certas indulgentias, respectu earum dici non possunt effectum suspensionis operari; at quando in Decreto indulgentiarum suspensivo nulla fit mentio de indulgentiis, quæ obtineri possunt viâ communicationis, cum iis, qui eas lucrari possunt, etiam durante jubilæo Romæ, cujus Decreti clausulæ quantumvis efficacissimæ, indulgentias non afficiunt; tendunt enim ad ea tantum, de quibus Decretum aliquomodo meminit, ergo; secus est si de illis in Decreto suspensivo fiat mentio saltem generalis v. g. de indulgentiis, *quomodocunque, quacunque ratione, vel causa concessis*.

1489 Altera verò ratio, quam adducit P. Gobat præcedente numero relatus, ad summum probat, in casu, quo non fit expressa mentio de indulgentiis per viam

Tom. V.

communicationis, sed tantum tacitâ, seu in genere (quomodocunque concessis) comprehendi, ac censeri suspensas solum plenarias tunc obtinendas per viam communicationis, non autem partiales tantum, & non plenarias. Nam cum decretum, durante anno sancto Romæ suspensivum indulgentiarum, aliàs consequibilem extra Romam, directè intendat favorem divini cultus, & splendorem Ecclesiæ Romanæ per affluxum omnium nationum, & statuum, ad celebrandam in Urbe festivam illam solennitatem, cui plurimum honoris, & cultus accedit ex affluxu illo hominum; eos duntaxat favores extra Urbem indirectè interim suspendere dicendum est, qui retardarent eum affluxum, si tunc extra Urbem obtineri possent; hoc autem non præstant indulgentiæ solum partiales; cum pauci eo titulo Romanum iter omitterent, licet domi suæ illas consequi valerent; ergo

§. 2.

An durante jubilæo anni sancti, extra Romam suspensæ fuerint indulgentiæ altaribus privilegiatis concessæ.

HAs indulgentias non esse suspensas in 1490 jubilæo anni sancti tempore Innocentii XII. inchoato in vigilia Nativitatis Domini anno 1699. constat ex ejusdem declaratione, de qua n. 1481. Sed quæstio procedit universaliter, quando decretum suspensivum loquitur indefinitè, ut quandoque fit, dicendo: *omnes, & singulas sub quacunque forma concessas*, præsertim ubi nulla tunc declaratio, vel limitatio hujus clausulæ generalis sequitur, aut occurrente dubio haberi potest? Dicendum, non obstante illâ generali clausulâ probabilius videri, neque tunc suspendi indulgentias concessas *altaribus privilegiatis*, nisi hoc in suspensione specificativè exprimatur. Sic Peyrinis tom. 1. f. 154. Castropal. p. 4. tr. 24. d. unic. p. 12. §. 1. n. 7. ubi docet, per eam clausulam non suspendi indulgentias nisi plenarias *in favorem vivorum concessas*. Nam hæc indulgentiæ, licet durent extra Romam, concursum populi ad limina SS. Apost. & solennitatem exinde nascentem non impediunt, cum sint solum pro defunctis, at hæc per eam clausulam generalem non suspenduntur, prout constabit ex dicendis in seqq. & ratio est, quia per favorem, qui defunctis directè præstatur,

Uu

non

non minuitur affluxus ad solennitatem Romanam; cum vix plus inferat, quam absentiam defunctorum, ut per se patet.

1491 Hoc extendit loc. cit. Castropalaus ex eadem causa ad indulgentias plenarias, quæ per modum suffragii defunctis applicari possunt, quia harum consecutio, jubilæi consecutionem non retardat, pro eadem sententia citans P. Layman l. 5. summæ tr. 7. c. ult. Hæc opinio videtur omnino tenenda, quoties suspensio talium indulgentiarum non exprimitur in specie. Quia per eorum consecutionem (secundum quod cedit in solatium defunctorum) nihil fit contra finem, quem principaliter respicit illa suspensio, ut patebit consideranti causam talis suspensionis in n. 1469. Coeterum in anno sancto jubilæi sub Innocentio XII. specificè suspensæ sunt etiam indulgentiæ per modum suffragii, ut patet ex ejusdem Declarat. supra in n. 1481.

1492 In confirmationem eorum, quæ in præmissis dicta sunt, dici potest, quod per dictam clausulam generalem (*omnes, & singulas indulgentias, sub quacunque forma concessas*) non suspenduntur indulgentiæ directè concessæ animabus fidelium defunctorum, ut patet ex ipsa concessione, ergo: maj. est ex Declaratione Innocentii XII. in n. 1481. ubi not. ex notione *Declarationis*, rectè inferri, quod per dispositionem *declarativam* exceptum dicitur, etiam exceptum esse in lege *declarata*, quantumvis aliàs indefinitè, ac generaliter loquatur. Nam declaratio nihil novi statuit, sed solum explicat, quod prius, sed minus clarè dispositum erat. V. dicenda in seqq.

1493 Not. autem, cum privilegium altaris privilegiati, aliud sit *reale*, seu *locale*, nimirum affixum tali altari; aliud personale, vi cuius celebrans in quocunque altari, licet non dicat missam *de Requiem*, quavis vice celebrando liberare potest animam ex purgatorio, resolutionem nostram procedere de utroque. Nam sive privilegium sit *reale*, sive *personale* indulgentia, vi ejus obtinenda, directè solum est in favorem defunctorum; sed hæc non obstante illa clausulâ generali non suspenduntur ex dictis, n. 1481. & dicendis, ergo.

§. 3.

An durante Jubileo anni sancti, extra Romam suspensa fuerint indulgentiæ, concessæ pro articulo mortis?

Affirmativam sequitur Layman, Tan-
nerus, & Castropal. apud Gobae
cit. c. 9. n. 44. ratio eorum desumitur ex
eo, quia Urbanus VIII. anno 1625. du-
rante jubilæo anni sancti illius temporis,
dispensavit cum Religiosis Societatis JE-
su, in mortis articulo constitutis, permit-
tendo illis eo anno jubilæi obtinere indul-
gentiam plenariam juxta suæ Religionis
privilegia. Deinde per illam clausulam
generalem, extra Romam suspensæ manent
*omnes indulgentiæ plenariæ in favorem vivo-
rum directè concessæ*; sed agonizantes sunt
in numero vivorum; ergo. Tertio Sixtus
IV. in sua constitut. *Quemadmodum*, di-
sertè suspendit indulgentiæ *pro articulo
mortis*; ergo idem dicendum est in aliis
Jubilæis.

Sed, nisi specificè in decreto suspen-
sivo exprimitur, etiam indulgentiæ ple-
nariæ *pro mortis articulo concessas* suspendi,
probabilius est, etiam Romæ durante ju-
bilæo, illas valere etiam extra Romam,
non obstante dictâ clausulâ generali. Nam
sub ejus generalitate eas non comprehendi,
clarè probat declaratio Innocentii XII. su-
pra in n. 1481. ibi: *nec indulgentiæ concessæ
in articulo mortis*. Et ita sentire videntur Ga-
vant. Alphons. de Leon, Lezana, Peryri-
nis, apud Gobat de Jubilæo c. 9. n. 44. qui
eorundem sententiam tanquam probabili-
lem admittit, eò, quod Romæ scripserint
(consequenter propiores, ut intelligerent
mentem Pontificis) & Peryrinis testetur,
asserit ab Alphonso cit. quod Urbanus VIII.
ita declaraverit, ejusque Declaratio publi-
cata fuerit Romæ à vice regente Peniten-
tariæ.

Confirmatur; quia respectu agoni-
zantium universim cessat finis, & ratio,
propter quam extra Romam indulgentiæ
suspenduntur; ergo talis suspensio relatè ad
illos non haberet locum. 2. Quia sententia
exponens clausulam illam generalem cum
extensione, vel *comprehensione* etiam indul-
gentiarum *pro articulo mortis*, videtur con-
traria intentioni Pontificis, quæ est *fideles
omni gaudio, & consolatione spirituali reple-
re*; & (ut loquitur Declaratio Innocentii
XII. in n. 1475.) quieti conscientia fide-
lium, quantum fuerit possibile, providere.
Accedit, quod propter opiniones quando-
que contrarias, solum pro securitate majori,
solicitari ac permitti soleant ea, quæ
sub controversia opinionum sunt.

Et

1477 Et licet verum sit, clausulam, (*omnes & singulas indulgentias, sub quacunq; forma concessas*) indefinitè, ac generaliter loqui, spectatà propositione verbalis; factis tamen est spectatà intentione disponentis; quam non esse adeo generalem, ut verba sonant, constat ex tot limitationibus per declarationem ejus factis, ut liquet ex dictis. Nam sub illa generali clausula nullatenus veniunt indulgentiæ, quæ ne quidem extra jubilæum possunt prodesse vivis, ut constat ex n. 1481. Deinde nec veniunt indulgentiæ partiales, ut dicemus à n. 1500. Tertio, indulgentiæ plures concessæ stationibus &c. ut constat ex n. 1482. Quarto, indulgentiæ & favores Bullæ cruciatæ, ex Declaratione Clementis & Urbani VIII. teste Dianâ p. 1. tr. 11. resol. 97.

1498 Quinto, quia favores, & privilegia, per modum contractus, aut remunerationis concessa (seclusâ gravi, & justa causa) regulariter non revocantur per clausulam generalem, nec revocari possunt, nisi pro illis fiat aliqua compensatio, & in derogationibus exprimitur modus concessionis, v.g. *per contractum, & cum remuneratione*, ut notat Castropal. p. 4. tr. 24. D. unic. §. 4. n. 10. & fufius p. 1. tr. 3. D. 4. p. ult. §. 2. à n. 1. at plures sunt indulgentiæ plenariæ, aliique favores *per contractum*, vel *cum remuneratione* concessi, præsertim ordinibus Regularium; ergo per eam clausulam generalem non revocantur, nisi fiat compensatio, vel expressio etiam modi *concessionis*. Ex eo autem, quod Sixtus IV. difertè susponderit etiam indulgentias *pro articulo mortis*, ut dicitur in n. 1469. non fertur idem dicendum de aliis jubilæis id non exprimentibus; cum posteriores Pontifices per subsecutas declarationes, & studium expressum *dilatandi gratias, & quantum possibile fuerit, providendi quieti animarum, satis clarè innuant*, se in hoc non feci ejus dispositionem.

§. 4.

Quid dicendum de aliis indulgentiis, quæ concessæ sunt pro defunctis?

1499 **E**tiam eas suspendi tempore jubilæi tenet Tannerus apud Gobat cit. n. 45. Communior tamen Doctorum opinio affirmat, non suspendi, ut constat ex cit. Gobat, & Castropalao cit. p. 4. tr. 24. D. unic. p. 12. §. 1. n. 7. Nam ratio, propter quam extra Romam suspendantur indulgentiæ, du-

Tom. V.

rante jubilæo Romano, nullo modo locum habet in indulgentiis, quas obtinere pro se non valent vivi, sed pro solis defunctis. Non enim suspenduntur indulgentiæ utcunq; , sed *in concreto*, nimirum, *ut assequibiles à vivis*, quorum absentia, diminuto concursu populorum retardaretur solennitas jubilæi Romani, quod sanè nullatenus dici potest de indulgentiis, quæ concessæ sunt pro solis defunctis; quod confirmari potest liquidius, plurium Pontificum declarationibus, ut jam sæpè dictum est, & constat ex declaration. Innoc. XII. Ex hoc colliges etiam durante jubilæo anni Sancti Romæ, non suspendi indulgentias directè concessas pro defunctis, quæ annexæ sunt granis, rosariis, nummismatibus &c. Ratio sumitur ex num. præced. & præcipua declaratione Innocentii XII. de qua supr.

§. 5.

An, durante jubilæo anni Sancti, sint suspensa indulgentia partiales extra Romam?

Ratio dubitandi nascitur ex eo, quod 1500 quidam Pontifices in decreto suspensivo indulgentiarum extra Romam, durante anno Sancto in Urbe, difertè solum expriment *plenarias*, ut constat ex n. 1467. & 2470. alii autem indefinitè loquantur dicendo: *omnes, & singulas*, ut diximus n. cit. si enim decretum suspensivum indefinitè loquitur, nimirum sub ea generali clausula (*suspendimus omnes, & singulas*) videntur omnino etiam suspendi partiales indulgentiæ. Nam clausula geminata, *omnia, & singula*, absque limitatione includit omnes, adeoque tam plenarias, quam partiales, seu, non plenarias) ut notat. Gloss. in c. *Ut circa* de elect. in 6. V. *omnia, & singula*; & ideo Tannerus apud Gobat de Jubilæo c. 9. q. 25. n. 47. negat, esse probabile, tali casu non suspendi partiales indulgentias. Verùm, hoc non obstante, probabilius est, nec per illam generalem clausulam (*omnes, & singulas indulgentias*) partiales suspendi, nisi clarè exprimentur; Sic Castropal. p. 4. tr. 24. D. unic. p. 12. §. 1. n. 1. Filiucius, Peyrinis, Lezana, Benzon. Alphonf. de Leon. & Hieron. Gratianus apud Gobat. cit. qui hanc opinionem, num. 48. in fine vocat *probabilissimam*. Ratio est, quia, cum certum sit, quosdam ex Prædecessoribus suspendisse

Uu 2 *Solum*

solum plenarias (ut diximus precedente num.) suspensio per eorundem Successores, quantumvis indefinita, ex eadem ratione, & in iisdem circumstantiis facta, intelligenda venit juxta suspensionem à Prædecessoribus factam, nisi aliud specialiter exprimatur; ergo sicut in illis suspenduntur solum plenarias; sic in istis quantumvis loquantur indefinitè. Antec. prob. Nam, quod in posteriore lege non fuerat expressum specialiter, id veterum legum, constitutionumque regulis relictum esse intelligendum est, ut dicitur L. *Præcipimus*: de Appellat. ergo cum in Decretis suspensivis posteriorum Pontificum non exprimuntur indulgentiarum partiales, eorum suspensiones sub generali clausula intelligendæ veniunt, juxta regulas veterum ac proximarum, quæ præcesserunt, legum, & institutionum à Prædecessoribus eorum à quibus expressè solum plenaria suspenduntur, nisi posteriores aliud specialiter expriment.

1501 Confirmatur 1. quia posteriores Pontifices etiam in suis decretis suspensivis, aut eorum declarationibus, expressè dicunt, quòd in hoc sequantur morem suorum Antecessorum quòd intendat gratias ampliare, & quantum possibile fuerit, animarum quieti providere, salvo sine per ejusmodi suspensiones intento, de quo n. 1469. ut constat ex prædictis: at hoc non stare, si per eam clausulam generalem, præter indulgentias plenarias, suspenderent partiales; cum id non fecerint eorum Prædecessores; & reverà (etiam eas tollere, & suspendere) non sit, gratias ampliare, non providere, quantum possibile fuerit salvo sine principaliter intento per ejusmodi suspensiones, ut patet consideranti; ergo.

1502 Confirmatur 2. quia licet clausula (omnes & singulas) sit indefinita, in hoc tamen casu non esse indefinitè accipiendam, sed solum restrictè ad plenarias, Suadet 1. materia subtrata, cui derogat, quæ summè favorabilis est, consequenter, quanto minus potest, lædi debet per eam clausulam odiosam. Suadet 2. mens; & intentio Pontificum solum volentium suspendere indulgentias, quarum consecutio extra Romanam, retardaret concursum populorum, & Romani jubilæi solennitatem. Suadet 3. quia, licet clausula etiam geminata omnia, & singula includat & sine limitatione, si consideretur secundum se; secus tamen est in casu, quo limitatur vel ex fine directo di-

spositionis, vel à materia subtrata, vel denique ab ipso jure; Sicutem evenire in nostro casu constat ex n. 1500. ergo.

§. 6.

Quæ facultates præter indulgentias suspendantur tempore anni sancti?

R Esp. Suspendi solum eas, quæ concessæ sunt indulgentiarum causâ, consequenter eos, qui aliunde, ac independentes ab indulgentiis quasdam facultates concessas habent, abolvendi à reservatis & censuris, dispensandi, commutandi, &c. liberè iisdem uti posse, etiam dum Romæ celebratur annus sanctus, nisi aliud specificè exprimatur; Sic Castropal. p. 4. tr. 24. D. univ. p. 12. §. 1. n. 9. & complures alii. Constat 1. ex Constitut. Gregorii XIII. de qua n. 1467. ibi: suspendimus quascunque indulgentias plenarias, etiam ad instar jubilæi, & earum causâ facultates, concessiones & indulta quæcunque à Nobis, & dicta Sede, ejusque auctoritate concessas; ergo sic intelligendæ veniunt etiam posteriorum Pontificum dispositiones suspensivæ, nisi expressè addant contrarium, cum, ut sæpè dictum est, favere velint, quantum possibile fuerit, salvo sine, propter quem talis dispositio suspensiva inducta est.

Secundò, quia licet in Decreto suspensivo indulgentiarum & facultatum non addatur illa particula limitans indulgentiarum causâ, ut habet Gregorius cit. suspensionem tamen facultatum non indefinitè factam esse, sed restrictè solum ad facultates indulgentiarum causâ concessas, Suadet 1. rationes omnes allatæ à n. 1500, quibus ostendimus, clausulam non debere extendi ad indulgentias partiales: sed solum intelligi de plenariis. Secundò, quia licet Clemens, & Urbanus VIII. in suis Decretis suspensivis durante anno sancto indulgentiarum & facultatum non addiderint *indulgentiarum causâ*, consequenter locuti videantur, de omnibus facultatibus: restatur tamen Cardinalis de Lugo D. 20. n. 145. apud Gobat cit. c. 10. n. 49. Clementem & Urbanum declarasse, non fuisse suæ intentionis, suspendere, nisi illas facultates, quæ fuerunt aliquibus concessæ in ordine ad lucrandas indulgentias, seu occasione lucrandarum indulgentiarum; Ex hoc enim per n. 1492. clarè sequitur, non omnes facultates esse inclusas in Decreto suspensivo, sic declarato, quantumvis utente illâ generali

rali clausulâ. Denique certum est experientia, & constanti usu, etiam durante anno sancto, Superiores Regularium & Ordinarios, specialibus privilegiis munitos ad dispensandum in certis casibus matrimonii, petendi debiti, legitimationis, casuum reservatorum, dictis facultatibus uti, quando eas non occasione jubilæi aut indulgentiarum, sed aliunde & independenter ab illis habent.

1505 Ex dictis collig. 1. privilegia Regularium, quibus continentur certæ facultates, ipsis independenter ab indulgentiis concessæ, absolventi è certis casibus, censuris, vel aliis obligationibus; commutandi vota, dispensandi in esu carniû, in horis canonicis, in peccatione debiti conjugalis, & similibus, salva consistere etiam durante anno Sancto iisque liberè uti posse; Sic Castropalatus cit. n. 9.

1506 Colliges 2. facultates concessas, non ab ipso summo Pontifice, vel Sedi Apostolica auctoritate, per decretum suspensivum indulgentiarum, & facultatum, durante anno Sancto, non suspendi. Ratio est ex n. 1503. quia decretum suspensivum expressè loquitur de facultatibus concessis à Nobis, vel auctoritate Apostolica Sedis. Ex hoc fit, Curatos, qui à suo Episcopo habent facultatem in casus reservatos, etiam durante anno sancto eadem liberè uti posse.

1507 Collig. 3. nec per suspensionem facultatum tempore anni sancti, intelligi facultates remittendi, vel componendi incerta, si male ablata non sint. Nam illæ solum suspensæ censi debent, quæ referuntur in Extravagante. Quemadmodum; nisi posteriores aliud expriment; at ibi exprimentur facultates eligendi Confessarium, cum potestate, absolventi à reservatis, censuris, & aliis poenit. commutandi vota vel in eis dispensandi remittendi, vel componendi incerta male ablata; quia hæc frequenter concedi solent gratiâ consequendi jubilæum, ac commodæ illius consecutioni. Sic Castropal. l. c.

ARTICULUS V.

De Jubilæis extra annum Sanctum.

1508 Certum est, etiam extra annum Sanctum, qui hodierno jure celebratur quovis anno 25. concedi jubilæa, seu indulgentias cum facultatibus annexis, sub onere certorum operum præscriptorum.

Tale fuit jubilæum, quod Innocentius XII. concessit anno 1693. ad implorandam divinam opem pro pace inter Principes Christianos, cujus constitutio incipit: *Ubi primum humilitatem nostram.* In ea namque omnibus, & singulis Christi fidelibus, utriusque Sexûs, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis, secularibus, vel Regularibus, cujusvis ordinis, Congregationis, & instituti, tam in Urbe, quàm extra eam, ubique locorum degentibus, qui opera præscripta peregerint, concessit 1. plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, sicut in anno jubilæi visitantibus certas Ecclesias intra, & extra Urbem, concedi consuevit.

Concessit 2. prædictis omnibus licentiam, & facultatem, ut sibi, ad hunc effectum, eligere possint quemcunque Presbyterum confessorium, tam secularem, quàm cujusvis Ordinis, & instituti Regularem, ex approbatis, ut præmittitur, à locorum Ordinariis, qui eos ab excommunicationis, suspensionis, & aliis Ecclesiasticis sententiis, & censuris à jure, vel ab homine quavis causâ latis, seu inflictis, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus, & delictis quantumvis gravibus, etiam locorum Ordinariis, sive Nobis, & Sedi Apostolica, etiam in literis die Cæna Domini legi solitis, contentis, & alias per quascunque nostras, aut Romanorum Pontificum, Prædecessorum nostrorum, constitutiones, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis quomodocunque reservatis in foro conscientia, & hac vice tantum, absolvere, & liberare valeant, & insuper vota quacunque (Religionis, & castitatis exceptis) in alia pia, & salutaria opera commutare, injunctâ tamen eis, & eorum cuilibet in supradictis omnibus casibus poenitentia salutari, aliisque ejusdem Confessarii arbitrio injungendis.

Opera verò ad lucrandos hujus jubilæi favores præscripta his, qui sunt extra Urbem Romanam, erant sequentia in §. Cæteris verò, qui sic habet: cæteris verò extra Urbem, ubicunque degentibus, qui Ecclesias ab Ordinariis locorum, vel eorum Vicariis, seu Officialibus, aut de eorum mandato, & ipsis deficientibus, per eos, qui ibi curam animarum exercent; postquam ad eorum notitiâ hæc nostræ pervenerint designandas, vel Ecclesiarum hujusmodi aliquam spatia duarum similiter hebdomada-

rum à publicatione designationis per Ordinarios, vel eorum Vicarios, seu Officiales, vel alios, ut præfertur, faciendæ decursurarum saltem semel visitaverint, ibique, ut supra *oraverint*, ac quartâ, & sextâ feriâ, ac sabbato *aliterius ex hebdomadis* hujusmodi *jejunaverint*, pariterque peccata sua *confessi*, ac in die Dominica immediatè sequenti, vel alia die intra eandem hebdomadam *sanctissimâ communionem* refecti fuerint, & pauperibus aliquam *elemosynam*, ut præmittitur erogaverint, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, &c.

1511 Hos favores extendit ad *Navigantes, & iter agentes*, iisque concedit, ut, cum primùm ad sua sese domicilia receperint, superscriptis peractis, & visitatâ Ecclesiâ Cathedrali, vel majori, aut Parochiali loci eorum domicilii, eandem indulgentiam consequi possint & valeant: Regularibus autem personis utriusque sexûs; *etiam in claustris perpetuò degentibus, nec non aliis quibuscunque*, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis secularibus, vel regularibus, etiam in carcere aut captivitate existentibus, vel aliquâ corporis infirmitate, seu *alio quocunque impedimento detentis*, qui supra expressâ, vel eorum aliqua, præstare nequiverint, ut illa Confessarius ex jam approbatis à locorum Ordinariis antepresentium publicationem, seu approbandis, eis in alia pietatis opera commutare, vel in aliud proximum tempus prorogare possint, eaque injungere, quæ ipsi poenitentes efficere poterunt.

1512 Hanc porrò concessionem corroboravit efficacissimis clausulis derogatoriis. *§. non obstantibus*, ibi: *non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis*, præsertim quibus facultas absolvendi in certis tunc expressis casibus ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut necetiam similes vel dissimiles indulgentiarum & facultatum hujusmodi concessiones, nisi *de illis expressa mentio*, aut *specialis derogatio fiat*, cuiquam suffragari queant, nec non regula nostra de non concedendis indulgentiis ad instar, ac *quorumcunque Ordinum & Congregationum*, sive *institutorum Regularium* etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis statutis & consuetudinibus, *privilegiis quoque indultis*, & literis Apostolicis eisdem Ordinibus, Congrega-

tionibus & Institutis, illorumque personis, *quomodolibet concessis, approbatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiam de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua* (non autem per clausulas generales idem importantes) *mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret*, illorum tenores presentibus pro sufficienter expressis, ac formam in eis traditam pro servata habentes, hæc vice *specialiter, nominatim & expressè* ad effectum præmissorum, *derogamus*, cæterisque contrariis quibuscunque.

Quoniam verò circa ejusmodi jubileæ ¹⁵¹³ communiter dubitationes variæ suboriri solent, paucis annotabimus, quæ in hac materia probabilius dici posse nobis videntur. Quare not. 1. quòd per Bullas extraordinarij jubilei (nimirum quod conceditur extra annum sanctum) non suspendantur ullæ indulgentiæ, aut facultates, qualiter id fieri constat ex supra dictis in anno sancto. 2. In Bullis, quibus conceditur extraordinarium jubileum, communiter præscribi septem opera, nimirum processionem, visitationem Ecclesiæ, vel Ecclesiarum, quæ designatæ sunt; orationem in illis, poenitentiam & confessionem, communionem, jejunium & elemosynam.

Not. 3. Per jubileæ extraordinaria concedi 1. indulgentiam plenissimam. 2. Potestatem eligendi confessarium approbatum ab Ordinario, qui à peccatis omnibus & censuris absolvat, & vora commutet; quibus in anno sancto additur facultas componendi super ablatis incertis, & illicitè acquisitis.

Not. 4. Jubileum extraordinarium ¹⁵¹⁴ communiter durare *duabus tantum hebdomadis*; has autem computari, ut continent dies 15. testatur Layman l. 5. Summae tr. 7. c. 8. n. 10. & Castropal. p. 4. tr. 24. D. unic. p. 12. §. 3. n. 2. dicens ad peragenda opera præscripta tres dies dominicas concedi cum diebus & feriis intermediis. Quia, cum tale jubileum *spatio duarum hebdomadarum* duret, & *dominica die*, non solum sit principium sequentis hebdomadæ, sed etiam finis præcedentis (cum sit medium inter utramque hebdomadam) rectè colligitur tres dominicas, consequenter dies quindecim in eo temporis spatio comprehendi. Lugo tamen, Bonacina, & alij scriptores, tam Itali, quam Hispani apud

apud Gobat cit. c. 11. q. 33. n. 63. dicunt, esse peculiare, quod sufficiat confessionem, & communionem facere tertiâ Dominicâ jubilei; secus reliqua opera: v. g. visitationem Ecclesie, largitionem elemosynæ, &c. Sed etiam quoad hæc opera sufficere, si fiant intra 15. dies, atque adeo etiam tertiâ Dominicâ censet Gobat cit. & hoc videtur conformius verbis istorum jubileorum, quæ utique intelligenda sunt etiam quoad hebdomadas completæ, ac latè, cum principio suo, & termino, præsertim in materia tam favorabili animarum bono, his præmissis:

1515 Quæstio est an requiratur, ut omnia opera pro extraordinario jubileo præscripta, peragantur *intra unam* ex duabus (quibus durat) *septimanam*? affirmativam sequitur Henriquez l. 7. c. 11. n. 2. Sanctarellus de Jubilæo c. 7. D. 1. Sed *re* negativam esse probabilior; Sic Castropalaus cit. §. 3. Bonacin. de Indulg. D. 6. q. 1. p. 5. n. 3. Layman cit. tr. 7. c. 8. dub. 4. Ratio est, quia Romanis (quorum forma etiam aliis extra Urbem est regula, ut colligitur ex ipsis Bullis ejusmodi jubileorum) sufficit, si vel in eadem hebdomada, in qua visitant Ecclesias præscriptas, vel alterâ præstant reliqua opera. 2. Quia Communio (quæ est inter opera injuncta) vel in Dominicam sequentem, vel in alium diem ex duabus hebdomadis differi potest, ut constat ex n. 1510. denique ex eodem etiam constat, nihil aliud requiri, quàm, ut quis *in una, ex duabus hebdomadis*, opera præscripta peragat; hoc autem contingit, licet in qualibet ex duabus hebdomadis opera præscripta exequaris; sic Castropal. cit.

1516 Dices: verba Bullæ sunt hæc: *qui processioni interfuerint, vel Ecclesias designatas visitaverint, & feriâ quartâ, sextâ, & Sabbatho alterius ex duabus hebdomadis jejuna-verint, pariterque sua peccata confessi, & Sanctissima Communione refecti fuerint, elemosynam tribuerint, &c.* Sed ex his patet, omnia tria jejunia debere fieri *in alterutra* ex duabus hebdomadis; non autem unum in hac, alterum in alia; ergo cum dicatur *pariter* etiam reliqua opera sic fieri debent. *re*. ex allatis Bullæ verbis clarè colligi, reliqua opera (ut est interesse processioni, visitare Ecclesias designatas) non necessariò debere fieri in eadem hebdomada, in qua fiunt jejunia; cum expressè dicatur, *quod,*

qui processioni interfuerit, vel Ecclesias visitaverit, peragere possit jejunia tribus nominatis diebus, alterius ex duabus hebdomadis; & cum ly pariter appellet supra confessionem, & communionem, eo ipso de his significatur, quod de jejuniis, nempe satisfieri, si ab eo, qui processioni interfuit, & Ecclesias visitavit, in una ex duabus hebdomadis ea peragat. Deinde aliud est, quod quis in una ex duabus hebdomadis obtinere debeat jubilæum, qui illud lucrari vult, aliud, quod in una (seu intra unam) ex duabus hebdomadis omnia debeat peragere. Primum omnino rectè colligitur ex cit. textu, non autem secundum. Ex 1. autem solum sequitur, quod in una ex duabus hebdomadis verificari debeat, omnia opera esse executioni mandata, prius nimirum, quàm elabantur illæ duæ hebdomadæ: hoc autem verum est, licet in una, Ecclesias visites, & jejunes; in altera, confitearis, & communices; ergo.

ARTICULUS VI.

De clausulis Jubileorum.

Quoniam non tantum in concessione 1517
bus jubileorum, sed etiam solarum indulgentiarum apponi communiter solent diversæ conditiones, & clausulæ, secundum quas concessio tam quoad indulgentiarum concessionem, quàm usum facultatum concessarum, & operum præscriptorum executio fieri debet, & confessor jurisdictione uti, de illorum significatione, ac vi, ex probabiliori doctorum mente illas exponemus.

S. 1.

Qualiter intelligatur clausula: de pœnitentiis injunctis?

Hæc apponi solet, quando conceditur 1518
indulgentia determinata, v. g. quadragena, vel septenna. Nam talis concessio non absoluta est, sed cum addito: *de pœnitentiis injunctis*, ut videri potest in c. *Cum ex eo* 4. de pœnitent. & remission. c. *Romana* 1. eodem in 6. Clement. *unic.* de Reliq. & venerat. Sanctorum. Unde quæstio est, quis sit eorum verborum sensus? *re*. aliquos censere ex vi eorum verborum per indulgentias illas, sub dicta clausula concessas, remitti directè pœnitentias in foro Sacramenti pœnitentiæ injunctas à confessario; Citatur pro hac opinione

nione Henriquez l. 7. c. 6. n. 2. & alii. Nonnullorum mens est, directè remitti publicas, & judiciales pœnitentias in satisfactionem Ecclesiæ pro peccatis scandalosis impositas. Alii demum volunt per hæc verba *de pœnitentiis injunctis*, restringi concessionem ad remissionem reatus pœnæ illorum peccatorum, quibus pœnitentiæ injunctæ sunt. Verùm probabilis videretur eorum verborum sensum non esse illum, quem existimat prima opinio, quia concessio indulgentiæ non est directæ præceptorum dispensatio, sed applicatio satisfactionum ex thesauro Ecclesiæ pro pœnis debitis; pœnitentiæ autem in foro Sacramentali injuncta est ex præcepto confessarii, tanquam Judicis in eo tribunali; ita Suarez cit. d. 50. l. 2. n. 4.

1519 Advertendum tamen per indulgentias indirectè posse tolli pœnitentias à Confessario impositas *in meram pœnam, & vindictam delicti* satisfactivam. Hæc enim supponit reatum pœnæ delicti debitæ; reatum autem directè tollit indulgentia; ergo indirectè, & consequenter id, quod supponit ejusmodi reatum; qualiter Theologidicunt, indirectè & consequenter tolli Decretum prædefinitivum actûs liberi, etiam efficax & absolutum, si dependeat ab ea scientia futuri actûs liberè sub conditione de se indifferente ad futuritionem actûs; de quo plura dedimus in tract. de DEO Uno & Trino.

1520 Dixi *pœnas impositas in meram pœnam delicti*; nam si tenderent in alium finem, v. g. in medelam vel præservationem, præsertim in his, quæ respiciunt finem eradicandi prava habitûs, vel reparationem damni, & similia, tales inquam pœnitentiæ per indulgentiam, atque ad extinctionem reatus pœnæ, nec indirectè tollerentur. Cùm necessitas ejus medela stare possit in homine, deletâ etiam omni culpâ & pœnâ prioribus peccatis debitâ.

1521 Sed nec pœnitentiæ judiciales, quibus satisfieri debet Ecclesiæ, propter scandala commissa debitæ, per indulgentias directè remittuntur; indulgentiæ enim ex fine suo non ordinantur ad satisfactionem præstandam Ecclesiæ, sed DEO. Hinc sæpe fit, quòd peccatores puniantur judicialiter ab Ecclesia per depositionem, vel similes pœnas Ecclesiasticas, esto quoad culpam, & pœnam ei debitam plene DEO satisfactum sit.

Demique nec locus est opinioni, reatiæ in n. 1518. dicenti, concessionem indulgentiæ restringi ad remissionem pœnæ eorum duntaxat peccatorum, pro quibus pœnitentiæ injunctæ sunt; licet ex prioribus peccatis, pro quibus istæ pœnitentiæ impositæ non sunt, reatus pœnarum adhuc restaret; primò, quia sic Pontifex negligeret eas pœnitentias prius injunctas intenderet potius favere, quàm si exequatur. Nam exequens eas pœnitentias tollerere reatum pœnæ, consequenter indulgentiæ locus non foret. 2. Quia magis præsumi potest, indulgentias concedi in extinctionem debiti pœnarum, si quando in exequente opera præscripta, ex priori vita restet, undecunque natum sit, quàm adeo restrictè ad eorum tantum, pro quibus illæ pœnitentiæ impositæ sunt.

Dices: quando Pontifex concedit indulgentias sub ea clausula: *de pœnitentiis injunctis*, verba ista debent aliquem effectum operari, cum nullus apex debeat esse superfluous, & carens effectui suo, ut diximus lib. 1. tit. 2. sed hoc non fieret, nisi intelligantur apposita ad denotandum remitti reatum pœnæ temporalis, pro quo solvendo pœnitentiæ injunctæ sunt; ergo re. data. Ma. dist. minorem, sed hoc non fieret, nisi intelligantur ea verba apposita ad denotandum, *remitti tantum illum reatum pœnæ temporalis, pro quo solvendo pœnitentiæ injunctæ sunt*. N. reatum pœnæ temporalis etiam pro aliis peccatis debitæ C. min. N. consq. Hinc not. duplicem sensum esse posse illorum verborum, ut in quolibet salvetur, quòd operentur effectum respondentem ipsorum significationi.

Primus est, ut ea remissio concedatur, quæ per pœnitentias injunctas executioni mandatas obtineretur, sic, ut directè tollat reatum pœnæ temporalis debitæ pro peccatis, pro quibus illæ pœnitentiæ impositæ sunt; indirectè autem etiam debitæ pro aliis, esto pro illis istæ pœnitentiæ injunctæ non sint. Secundus est, indulgentiam concedi etiam de pœnitentiis injunctis, quâ non tantum tolleretur reatus pœnæ debitæ pro peccatis, pro quibus ea judicialis pœna imposita non est; sed ejus etiam, qui per ipsam judicialem pœnitentiam executioni datam deleretur. Utrumque sensum ponit Castropal. cit. tr. 24. D. unic. p. 3. n. 8. & Suarez. cit. d. 50. l. 3. n. 15. uter.

uterque igitur sensus concedit eo casu directè remitti reatum pœnæ temporalis debitæ pro peccatis, pro quibus illæ pœnitentiæ injunctæ sunt, sed non tantum.

1525 Rationem dant, quia remittere debitum pœnæ judicialis plus est, nec adeo facile, quàm remittere debitum pœnæ non judicialis; illud enim quandoque posset enervare disciplinam Ecclesiasticam, facilitate veniæ; ergo cum Pontifex concedens indulgentias de pœnitentiis injunctis, rectè intelligatur de reatu difficiliore, censendus est facere remissionem non restrictè tantum ad reatum difficiliorem, sed etiam faciliorem. Hæc consequentia ex eo deducitur; quia, ubi majus conceditur, & minus concessum videtur, ut dicitur in c. *Ex parte* 17. de Decimis, saltem quando minus sub majori continetur, nec diversæ rationis est. Erideo Suarez cit. n. 15. concedit, facultatem concessam absolvendi à reservatis, extendi etiam ad facultatem absolvendi à non reservatis, quæ illà facilior est; quod rectè fit, quando verba privilegii absque ulla violentia utrumque comprehendere possunt, cum admittant totam interpretationem per c. *olim* 16. d. V. S. ibi: *cum beneficia Principum sint interpretanda largissimè.* & c. *quia circa* 22. de privileg. ubi Pontifex Archi-Episcopo Londonensi quærenti, an privilegium à suo Prædecessore concessum, super Episcopibus decimis retinendis, extendi valeat, ad possessiones acquisitas, & postmodum acquirendas? sic rescripsit: quòd, si decimarum illarum remissio facta extitit secundum canonicas sanctiones, Prædecessor tuus indefinitè decimas Episcopales Monasterio remittendo (*cum nihil exceperit, & potuerit excepisse, ac in beneficiis plenissima sit interpretatio adhibenda, nec debeat una, eademque substantia diverso jure censi*) intellexisse videtur, non solum de decimis possessionum illius temporis, sed futuri. Et ex hoc patet ad quæstionem initio §. propositam.

§. 2.

Qualiter intelligatur clausula: de peccatis, de quibus contritus, & confessus est?

1526 Q Uæstio est, an indulgentia cum tali clausula concessa, censeatur restricta ad solum reatum pœnæ debitæ pro peccatis, quæ quis contritus confessus est in re? vel etiam extendatur ad reatum pœnæ debitæ pro illis, quæ citra culpam omissa, Tom. V.

indirectè tamen remissa sunt? prout contingere interdum potest, quod confitenti, etiam post diligens examen, non occurrat peccatum aliquod grave; vel si occurrat, licitè pro tali casu, taceat, factâ confessione formaliter integrâ. Castropal. p. 4. tr. 24. d. unic. p. 3. n. 10. probabile censet, extendi ad reatum pœnæ omnium peccatorum, de quibus quis contritus confessus est, prout requiritur ad eorum remissionem; in quorum numero utique veniunt etiam inculpabiliter oblita, vel prius legitimè confessa, vel alio modo licitè omissa; quia tunc in voto censentur in his, quæ expressa sunt, inclusa, & absolutioni saltem indirectè subjecta. Nam in tali casu, si ea, quæ physicè confessioni subjecta non sunt, mortalia sint, virtute Sacramenti (cum vi doloris universalis sufficienter retractata sint) indirectè tolluntur per directam absolutionem, quæ directè cadit in physicè subjecta clavibus; si autem tantum venialia, delentur virtute dicti doloris.

Hæc opinio probabilior est, & probatur; quia, nisi hoc dicatur, dicendum foret, quòd, quando Innocentius III. subsidium ferentibus, pro expeditione terræ sanctæ plenam suorum peccatorum veniam concessit, abundantior gratiam illis indulserit, quàm his, qui non solâ pecuniâ, sed propriis viribus, cum periculo vitæ, vel captivitatis, & gravium belli ærumnarum intervenerunt pugnando, dum eis concessit solum indulgentiam suorum peccatorum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confessi, quod in tali materia de mente Pontificis, nullatenus cogitari debet. Accedit, quòd dicta clausula verificetur non tantum de peccatis tunc confessis; hæc enim non exprimit ita restrictè, sed etiam de peccatis, de quibus pœnitens aut lucraturus indulgentias, contritus & confessus est; hoc autem cadere potest etiam super illa, quæ quis ante confessus est; imò & illa, quæ inculpabiliter omisit, ut dictum est, ergo.

§. 3.

Qualiter verba dubia, in concessione indulgentiarum interpretanda?

C um indulgentiarum consecutio, præter conditionum observantiam, quas concedentes præscribunt, potissimum pendeat à voluntate concedentis, quidquid super hoc probabiliter scribant Authores, nullum eorum probabilitas fructum datura

Xx

vide.

videtur in hoc puncto circa extensionem, conditionum implendarum sufficientiam, & similia; nisi, quod docent de concedentis voluntate, sic se habeat in rei veritate. Nam ubi deficit voluntas concedentis, deficit concessum, unice pendens ab illa. Quia tamen etiam in indulgentiarum concessione, Summi Pontifices voluntatem suam studiosè declarare solent (nisi contrarium expriment, aut jus novum statuunt) conformiter juri à se, vel Prædecessoribus condito; loqui censendi sunt. Ideo, si Doctorum interpretatio secundum illud ritè fiat, doctrinalis eorum interpretatio in multis prodesse potest, præsertim circa plurium obligationem, abrogationem vel potestatem absolvendi, dispensandi & similia; ut alibi dicitur, ubi agitur de materia jurisdictionis. Paucis igitur duntaxat aliorum placita insinuabimus in præsentis materia, quoad dubia quædam verborum in Bullis indulgentiarum & jubilæi.

1529 Quæres 1. qualiter interpretandæ sint Bullæ concernentes jubilæum? R. cum Suarez tom. 4. in 3. p. D. 56. f. 2. & l. 6. de Voto, c. 16. n. 3. & aliis, verba dictarum Bullarum, quæ parte continent *favorem*, esse interpretanda *late*; quæ parte *odium*, seu *gravamen*, strictè, juxta principia tradita l. 1. tit. 2. de constit. & interpretatione legis; quod tamen intellige, ut ibidem monuimus, nisi justa causa in particulari casu cogat, favorem expressum, *restringere*; aut gravamen, *extendere*. Ratio hujus est 1. quia ipsimet legum, & sacrorum canonum conditores declararunt, esse intentionis suæ, quod *liceat*, *odia restringere*, *favores ampliari*, per reg. *odia*, de reg. juris in 6. *Est beneficium Principis* (quod nimirum ex ejus divina indulgentia proficiscitur) *ample interpretari*, servatâ tamen verborum significatione, non tantum usuali, sed etiam juridica per L. *Beneficium*, ff. de constit. Princip. Certum autem est, quod summi Pontifices (præter divinum cultum, & Religionem) in concessionibus jubilæorum specialiter intendant, fideles omni favore prosequi per ordinem ad animarum fructum, qui maxime spectatur in remissionibus culpæ, ac pœnæ, & necessariis ad id facultatibus; igitur certum quoque esse debet, indulgentiarum concessionem in jubilæis maxime, cum primis favorabiles esse.

1530 Accedit, quod hujusmodi concessionem singulariter à concedentibus ordinem

tur *inutilitatem Religionis, Ecclesia Catholica conservationem, & augmentum* per fidelium in conscientiiis puritatem, & justam animarum in Domino consolationem procurandum: certum autem est, quod hic finis, & consequenter dispositio de illo recipiat benignam interpretationem per c. *In his*, 30. de privileg. ibi: *in his quæ ad cultum divinum facere dignoscuntur, non maligna, sed benigna est potius interpretatio facienda*, (nam *summa ratio est, quæ pro Religione facit* per L. *sunt persona* ff. de Relig. & sumptibus funeralibus) ergo idem dicendum venit de mediis; hæc enim maxime faciunt ad divinum cultum, & lætificandas animas in gaudio, & jucunditate spiritali, ex animi tranquillitate.

Aliqui censent, licet verum sit, quod *potestas* concedendi indulgentias, omnino sit favorabilis, & recipiat latam, atque benignam interpretationem (qualiter eam recipit concessa potestas dispensandi, ut docet Pyrrhus, Corradus in praxi dispensationum Apostolicæ l. 1. c. 6. n. 27.) ipsam tamen *concessionem* indulgentiarum, esse odiosam, & consequenter interpretationis strictæ; Sic Hostiensis in c. *Licet*, de transl. Episcop. Navarr. de Indulg. Not. 9. à n. 8. Sed probabilius est contrarium; nempe *ipsam quoque concessionem jubilæi*, quæ parte favorem explicat, esse *interpretationis benignæ*, ut diximus supra. Nam ipsa concessio jubilæi, non minus, quam potestas concedendi jubilæa, est *principis beneficium, opus mera gratiæ, ac misericordie* (cujus usus est populo Christiano maxime salutaris, ut dicit Trident. Sess. 25. c. 21. indirecto de Indulg.) ergo & ipsa ex mente Summorum Pontificum est favorabilis, & merito recipit interpretationem benignam; cum nullum contineat tertii præjudicium, ut constabit ex sequentibus. Nec obstat, quod Navarrus afferit ex diversis regulis Cancellariæ. Nam limitationes inibi factæ (ut indulgentia concessa alicui Ecclesiæ pro aliquo festo, *licet concedatur in singulis annos*, restringatur ad 20. annos, vel ut indulgentia concessa alicui loco, habenti *similem aliam*, nulla sit, nisi in concessione posterioris, fiat *mentio prioris*, &c.) limitationes inquam inibi factæ, non obstant, cum eo solum sine appositâ sint, ne indulgentiæ simpliciter concessæ, hoc ipso *perpetua* censerentur, ut notat Castropalaus p. 4. tr. 24. d. *Unica*, p. 4. n. 4.

Quant.

1532 Quando autem apponitur ea clausula (*dummodo alia similis indulgentia concessa non fuerit*) vel ab eodem Pontifice, qui has concedit; vel ab ejus Prædecessore, dubitari potest, an talis conditio intelligenda sit, vel de eodem Pontifice, vel de Prædecessore, vel de quolibet eorum? sed r. si conditio sic apponatur: *dummodo aliam similem non concesserimus*, intelligi de concessione alia, facta per eundem, qui posteriores cum hac clausula concedit. Nam verba conditionis non exprimunt nomen dignitatis, qua significatur concedens (qualiter sit si dicatur: *dummodo alia similis concessa non sit ab hac Sede*) sed solum nomen personæ concedentis; igitur idem est ac si diceret: *dummodo aliam similem nos non concesserimus*. Secus autem est, ubi sub conditione ponit concessionem similis indulgentiæ factam ab hac Sede, vel à Sede Apostolica, exprimendo nomen dignitatis Pontificiæ; quo casu sensus est, dummodo alia similis concessa non sit à Prædecessore; quod tamen intellige de facta concessione perseverante, seu adhuc durante; non autem, si prior concessio jam expirasset.

1533 Quia tamen quandoque simpliciter dicitur: *dummodo alia similis concessa non sit*, ubi nec nomen personæ, nec dignitatis exprimitur, probabile existimat Castropal. cit. p. 4. n. 13. in fin. de solo ipso Pontifice, intelligi posse; cum ea verba sint restrictiva materiæ de se favorabilis, imò etiam ex intentione concedentis, consequenter odiosa, & strictè sumenda V. Bonacin. d. 6. de Indulgent. q. 1. p. 7. Coeterum ut verificetur, aliam *similem indulgentiam* concessam esse requiritur 1. quòd prior adhuc duret; quia, quod non est, sed fuit, ad præsens se habet, tanquam non fuisset. 2. Quòd concessa sit ad finem priori similem; nam diversitas finis directè intenti per concessionem unam, & alteram, facit concessionem esse diversas; adeoque non esse similes. 3. Quòd concessa sit sub iisdem mediis & oneribus. Nam, licet sit utriusque indulgentiæ idem finis; si tamen quærendus est diversis mediis, indulgentiæ diversæ sunt. Sic ars, quæ cudit, & ars quæ fundit statuas: v. g. diversæ sunt; licet enim utriusque finis idem sit; quia tamen diversus est modus procurandi eum finem, etiam ipsæ diversæ sunt.

1534 Deinde, licet verum sit, dispensationem absolutam in jure divino, vi cuius pec-

Tom. V.

cator, vel integrè satisfecerit, vel satis pati tenetur, strictè interpretandam esse, id tamen non procedit, quando actus non tam est dispensatio, quàm solutio debiti, exhibito condigno pretio, etiam ex bonis ipsius creditoris, quando is in ejusmodi solutionem, & pretii sibi alius debiti applicationem in eum finem consentit, concessa id ipsum faciendi potestate, prout re ipsa contingit in largitione indulgentiarum, quam facit Ecclesia.

Quando autem in c. *Cum ex eo. h. t. & 1535* in Tridentino Decreto de indulg. dicitur, indulgentiis concedendis moderationem juxta veterem probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi, *ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur*, ex ipsis verbis patet solum prohiberi excessum in concedendis indulgentiis, & immoderationem; non autem moderatum usum, cum is, ut constat ex supra dictis, teste Tridentino, *populo Christiano maximè salutaris sit*.

Quando autem dicitur, favores jubila- 1536
lari adferre præjudicium Episcopis, & aliis Superioribus, in quantum favores illi concedunt facultatem eligendi Confessarium, qui ipsorum subditos à casibus, quos sibi Superiores illi reservarunt, absolvat. r. non posse illos esse rationabiliter invitos, quando modicum illud bonum, quod forte ipsis per hoc tollitur, longè nobiliori bono compensatur, præsertim, cum ea jurisdictio ipsis concessa sit non in bonum ipsorum proprium, sed subditorum; favores porrò jubilarum cedere in maximum subditorum bonum per conscientiae levamen à gravibus peccatis, liberationem à reatu pœnarum, animæque tranquillitatem extra dubium est.

Nec apparet, quale hoc præjudicium 1537
asserat Episcopis, aut aliis Prælatibus, si favores jubilarum, quæ valde rara sunt, cedant conscientiæ eorum subditis pro tali tempore, ut liberius cuicumque ab Ordinariis approbato Sacerdoti vulnera suæ conscientiæ pandant, liberi pro ea vice à tam difficili alligatione ad hunc vel illum confessorem, tum quia ipse Pontifex tunc juri suo cedit in casibus sibi reservatis, tum quia ejusmodi Superiores etiam per jurisdictionem suam ordinariam, non habent jus adversus raras omnino, & misericordes favorum concessiones, quæ fiunt à summis Ecclesiæ Pastoribus à quibus habent suam potestatem.

§. 4.

*Qualiter intelligenda sit clausula hæc
vice tantum?*

1538 **H**æc clausula in jubilæis extraordinariis communiter apponi solet; qualiter etiam expressa reperitur in bulla Innocentii X. incip. *Inter plurimas*, data 11. Martii, 1648. quo concessit jubilæum extraordinarium ad divinam opem implorandam; ubi in §. *Cupientes*, sic loquitur: Cupientes enim omnes Christi fideles participes fieri hujus pretiosissimi thesauri, universis, & singulis utriusque sexûs, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis, secularibus, & regularibus, & cujusvis ordinis, Congregationis, & instituti, licentiam concedimus, & facultatem damus, ut sibi ad hunc effectum eligere possint, quemcunque presbyterum Confessarium, tam facultarem, quàm cujusvis ordinis regularem ex approbatis à locorum ordinariis, qui eos ab omnibus Excommunicationis, suspensionis, & aliis Ecclesiasticis sententiis, & censuris, à jure, vel ab homine quâvis causâ latis, seu inflictis, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus, & delictis, quantumvis gravibus & enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive Nobis, & Sedi Apostolicæ, etiam in literis die Coenæ Domini lege solitis contentis, & alias per quascunque nostras, aut Romanorum Pontificum Prædecessorum constitutiones, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, quomodocunque reservatis, in foro conscientiæ, & hæc vice tantum, non tamen à crimine hæresis, absolvere, & liberare valeant, & insuper vota quæcunque (Religionis, & Castitatis) in alia pia, & salutaria opera commutare, injunctâ tamen eis, & eorum cuilibet in supradictis omnibus casibus, poenentiâ salutari, aliisque ejusdem confessarii arbitrio.

1539 Ex eo enim, quòd in cit. §. *Cupientes*, dicatur concedi facultatem eligendi Confessarium qui ab omnibus Excommunicationis, & suspensionis, aliisque censuris & poenis Ecclesiasticis, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus, & delictis, quantumvis enormibus, & quomodocunque reservatis in foro conscientiæ, & hæc vice tantum absolvere valeat, censent aliqui, non posse quem *jubilæum* *sepius lucrari*, licet sepius peragat opera

præscripta. Et ita tenet Castropalaus cit. §. 3. n. 4. cum pluribus aliis, ibidem relatis, inter quos etiam refertur Cardinalis de Lugo, apud Gobat de Jubilæo c. 14. q. 40. n. 92. idque propter quandam declarationem Cardinalium concilii, voluntarium tantum semel indulgentiam acquiri per jubilæum; & tantum semel à casibus absolvi posse. Quia verò ex occasione hujus quæstionis incidenter fieri possunt complures alia; ideo de singulis prius breviter dicendum erit. Hinc

Quæres 1. an eodem opere plures indulgentias lucrari quis possit, diversis vicis concessas? Casus esse potest, quando quis habet plura metalla, rosaria, cruces, vel imagines, per quas habenti eas, ob honorem hujus, vel alterius Sancti, concessa est, v. g. quadragena sub conditione v. g. si elemosynam dederit, aut aliud opus bonum fecerit? ante resolutionem not. ut indulgentiæ non solum licite, sed etiam *valide* concedantur, requiri aliquam causam honestam, & piam, ut cum communi tenet D. Thom. in supplem. q. 25. a. 2. Nam *indulgentia indiscreta* (quales utique sunt sine causa honesta, & pia) reprobantur c. *cum ex eo* h. t. & ideo in Extravagant. *Unigenitus* eodem. Clemens VI. ait: *thesaurum Ecclesiæ dispensandum esse, propriis, & rationabilibus de causis*. Nam dispensator, qui contra sui Domini voluntatem dispensat ejus bona, non solum illicitè, sed etiam invalidè agit; ergo etiam Pontifex (qui non est dominus, sed dispensator satisfactionum Christi, & Sanctorum, 1. Cor. 4.) non solum illicitè, sed etiam invalidè agit dispensans eas sine causa honesta, & pia; sic agit contra voluntatem Christi, cujus sunt ea bona, qui non vult ea dispensari ex libitu, sed ut satisfiat justitiæ legalis, quâ peccatores condemnantur ad poenam.

Supponendum 2. sufficientiam causæ considerandam ex fine per concessionem jubilæi intento, qui est exaltatio fidei, destructio, vel conversio inimicorum Ecclesiæ, DEI cultus, vel promotio Sanctorum; aut quandoque etiam speciale solatium animæ, cum privatis indulgentiæ conceduntur, & ideo, ut ea causa in ratione sufficientiæ compleatur, communiter injunguntur quædam opera pia tali fini proportionata. Supponendum 3. si simul cum indulgentiæ concessione indulgentiarum etiam

etiam alii favores (puta, facultas absolven-
di à reservatis, commutandi vota &c.)
favores istos non deficere, licet indulgen-
tiæ deficiant ob insufficientiam causæ. Nam
eorum concessio pender ex libera voluntate
Pontificis, qui eam, cui voluerit, com-
municare potest, ut docet Suarez d. 54. S.
2. n. 171. quibus præmissis:

1542 Ad quæstionem in n. 1540. propo-
sitam 2. affirmativam sustineri à P. Emman. Sà
V. *Indulgentia*, n. 18. Grassis de Indulg. c. 5.
n. 15. & aliis. Quia uno opere poni potest,
quòd tanquam conditio exigitur, ut quis
lucreretur singulas; sic etiam unico actu sa-
tisfieri potest diversis præceptis. Hanc
opinionem etiam sequitur Layman l. 5. tr.
7. c. 6. Sed cum hac distinctione, ut pro-
cedat, si opus inunctum non sit iterabile
v. g. communis illo die; secus, si possit
iterari. Contrarium, ut diximus n. 1539.
docet Castropalaus p. 4. tr. 24. d. unic. p.
9. n. 12. rationem reddens, quia plerum-
que opus tale inungitur ad complendam
causam pro indulgentiæ concessione neces-
sariam, quod non fieret, si opus pluribus
causis applicatum esset; sic enim in plura
divisum, minorem singulis virtutem con-
cederet. Quia tamen opus inunctum
non requiritur, ut aliquam virtutem satis-
factivam conferat (hanc enim totam præ-
stant satisfactiones Christi ex communi
thesauro Ecclesiæ) nec etiam, ut causa
meritoria, remissionis pœnæ; sed potius,
ut medium aliquod, quo melius dispona-
tur anima lucrantis indulgentias; & hoc
deservire possit ad plures fines, quos per
eam concessionem intendit Pontifex, non
opus est aliquà divisione, quæ causet in-
sufficientiam causæ concedendi indulgen-
tias.

1543 Quæres 2. an quis eodem tempore di-
versis actibus (v. g. recitatione horarum,
& auditione missæ) quorum singulis con-
cessæ sunt indulgentiæ, possit lucrari dictas
indulgentias? 2. affirmative. Nam si di-
versis temporibus ponerentur ea opera, lu-
craretur peragens dictas indulgentias; ergo
etiam, si illa ponat eodem tempore, quia
sic pro qualibet eodem tempore, æquè ac
si diversis temporibus poneretur, ponitur
conditio inuncti operis requisita.

1544 Quæres 3. An quis indulgentiam abso-
lutè concessam, sub conditione certi ope-
ris inuncti, sæpius lucrari possit repetito
opere? notandum autem, per indulgentiam

absolutè concessam hic intelligi eam, quæ
conceditur sine temporis limitatione, con-
sequenter in perpetuum, ut, si dicatur:
*qui visitaverit hanc Ecclesiam, & in ea dixe-
rit Psalmum miserere, obtineat indulgentias
plenarias*: per concessam autem non abso-
lutè, quæ conceditur cum determinatione
temporis v. g. visitanti Ecclesiam in tali Fe-
sto, vel infra Octavam ejus, aut intra tri-
duum durantium v. g. precum publicarum,
quo posito:

Communis opinio tenet, indulgen- 1545
tiam absolutè concessam, sæpius obtineri
posse opere repetito; non autem concessam
pro tempore determinato; Sic Navarr. de
Indulg. not 15. n. 19. Suarez D. 57. l. 1. n. 4.
Corduba, Henriquez, Sà, & alii, quos
citatur, & sequitur Castropalaus cit. n. 16.
rationem reddunt, quia cum talis indul-
gentia sit perpetua, consuetudine mentem
Pontificis interpretante, ubi tempus non
præfigitur, meritò censeri, concessam jux-
ta reiterationem operis, econtra verò tem-
poris determinationem indicare, semel
tantum obtineri. Ex quo communiter in-
ferunt illi Authores, indulgentiam abso-
lutè concessam, v. g. visitantibus talem Ec-
clesiam, non solum pluries in vita, sed
etiam intra eundem annum, mensem, heb-
domadam, imò, & diem, obtineri posse,
si pluries opus inunctum repetatur; ita Na-
varrus cit. not. 31. n. 37. & Sà, V. *Indul-
gentia*, n. 7.

Quando autem dicitur, quod sermo 1546
absolutè prolatus de prima vice sit intelli-
gendus, argumento L. Boves. §. hoc sermo-
ne, de verborum significatione, & L. Cum
Pater. §. Pater certam. ff. de Legatis 1. mul-
tis modis limitant textum, ut dictis non
modò non obsit, sed profit. Volunt enim
eos textus non procedere 1. si concessio
absolutè sit pro aliqua causâ certa & deter-
minata, quæ etiam post concessionem per-
severet, 2. ut non procedat in materia fa-
vorabili, vel lucrativa, seu gratuita, de
qua Tiraquel. in cit. L. Boves. §. hoc ser-
mon.

Quoad primam partem datæ resolutionis. 1547
nis, nimirum indulgentias absolutè con-
cessas, posse obtineri sæpius, ac pluries
etiam intra unam hebdomadam, vel etiam
diem, si pro conditione requirant opus
aliquod intra illud tempus iterabile, ac re
ipsâ repetatur, communem opinionem,
propter allatam rationem judico valdè pro-
babi.

babilem. Altera pars de indulgentiis non absolute concessis non habet communem assensum, quibusdam affirmantibus, aliis negantibus, posse sæpius obtineri, etsi repetantur opera præscripta intra spatium temporis, quo illæ durant, ut diximus supr. Et quoad hanc quæstionem mihi videtur probabilior sententia affirmans, de casu, quo jubilæum celebratur *in diversis locis*, sic, ut, si in tua patria, vel urbe, aut oppido illud lucratus es, idem secundo possis obtinere etiam in alio loco reperitis ibidem operibus præscriptis; id, quod expressè tenet Gobat loc. cit. n. 94. in fine. Nam quod in contrarium adducit Castropalaus cit. n. 4. non militat contra istum casum. Quia licet verum sit, quòd Pontifex non dicat, obtineat indulgentiam, qui in una, vel altera hebdomada, injuncta opera præstiterit; nec etiam absolute, ac indefinite: *Obtineat indulgentiam in illis duabus hebdomadis*; sed expressè, *obtineat indulgentiam, qui primâ hebdomadâ post publicationem, vel in sequenti post illam*: hæc tamen disjunctiva non indicat manifestè, *in una tantum* hebdomada obtineri posse: sensus enim est, *se illis concedere indulgentiam, qui opera præscripta peregerint, vel primâ hebdomadâ, vel sequenti*, quod verum est, licet quavis hebdomada præscripta peragant, & indulgentiam consequantur. Nec obstat, quæ moventur ex dictâ clausula, *hac vice tantum*, primò enim, illa non afficit singula quæ præcesserunt, sed solum contenta in *s. Cupientes*, qui solum loquitur, non de indulgentiis sed facultate eligendi Confessarium, cui concessa sit potestas tunc remittendi poenas Ecclesiasticas, & absolvendi à peccatis quomodocunque reservatis, ut constat ex textu in n. 1538. Deinde hæc clausula: *qui in foro conscientia, & hac vice tantum absolvere valeat*, ex mente utentis eâ potest diversos sensus recipere.

1548 Nam 1. potest significare, ut ly *hac vice*, appellet supra tempus quo durat jubilæum, & sensus sit, qui *tantum durante hoc jubileo* valeat absolvere; non autem, post elapsam durationis tempus, seu etiam extra illud. 2. ut ly *hac vice tantum*, appellet supra usum dictæ facultatis, & sensus sit, ut ea facultate *tantum semel uti liceat, quoad eandem personam*, licet sæpius repetat opera præscripta: & in hoc secundo sensu exponunt dictam clausulam, qui negant, indulgentias concessas non in perpetuum,

sed solum ad tempus certum (v. g. intra dies 14.) obtineri posse à peragentibus opera præscripta, licet ea intra latitudinem illius temporis sæpius peragant.

Verum mihi probabilius videtur, di-1549
ctam clausulam rectius intelligi in primo sensu; primò, quia contraria ratio, de qua n. 1547. non evincit, clausulam illam debere intelligi in secundo sensu, id enim non exigit distinctio indulgentiæ in concessam *sine*, & concessam *cum determinatione* certi temporis, hoc enim stare potest, licet utraque sit iterato consequibilis, quoties iterantur opera præscripta; cum adhuc maneat reale discrimen inter utramque, quòd illa, *semper*; ista verò, *non semper*, sed tantum intra latitudinem expressi temporis, iteratis operibus, iteratò possit obtineri.

Deinde, quando concedens in di-1550
spositione directè favente divino cultui, & animarum salutis, in ipsâ dispositione exprimat verbis valdè significantibus, se velle favere omni modo, quo potest; & dubitatur de sensu clausulæ appositæ, quæ vel in hoc, aut illo sensu verificari potest, pro eo sensu standum est, qui non restringit, sed ampliat dispositionem; sed in præfati casu dispositio, de qua loquimur, directè tendit in divinum cultum, & favorem animarum, ipseque disponens in eâ dispositione manifestat verbis valdè significantibus, se intendere omni modo, quo potest, favere; ergo ubi dubitatur de sensu clausulæ appositæ; hujus nimirum, *hac vice tantum*; ex duobus, in quorum quolibet verificari potest, accipienda est in sensu, non restringente, sed lato, & ampliante, nimirum primo; non secundo; de quo n. 1548. ergo dicendum, jubilæum durans tantum certo tempore, & non in perpetuum, intra tempus illud sæpius repetitis operibus præscriptis, non obstante clausula: *hac vice tantum*, posse sæpius obtineri.

Accedit, quòd ea clausula possit re-1551
ctè intelligi, ut sensus sit, hæc vice *absol-vere valeat* intra illud tempus, à peccatis ante, & intra illud tempus commissis; & *hac vice tantum*, nimirum non etiam deinde ab illis, quæ in futurum, & post elapsam tempus jubilæi committentur, ut quidam volebant, ad quorum nimiam extensionem reprimendam illud *hac vice tantum*, in jam dato sensu, est appositum. Dixi, ut *quidam volebant*. Nam cum in ejusmo-

eiusmodi jubilæorum indultis Pontifices sæpius utantur his verbis: *plenissimam* peccatorum indultentiam, deducebant plus debere intelligi, quàm cum solum dicitur: *plenariam*, ne superlativus ille, in quantum excedit positivum, sit inutilis, & nihil operetur; adeoque potestatem Confessori electo concessam extendi, ut etiam à committendis deinceps absolvere valeat, quod utique alienum est, à mente concedentis, ut notavimus supra; & enervaret omnem prope vim reservationis quæ contra dicta in n. 1547. opponuntur, Vide à n. 2484. §. 5. de Confessione requisita.

1552 Quæstio est, an indulgentia concessa his, qui *contriti & confessi* aliquam Ecclesiam visitaverint, tanquam conditionem necessariam exigat confessionem *actualem*? vel sufficiat solum *in voto*? Non est dubium consultius, & securius esse; facere confessionem actualem in ordine ad lucrandas indulgentias propter dicta n. 1528. aliud enim est de favoribus aliis, qui tempore jubilæi annecti solent. Cœterum, probabile omnino est, non requiri confessionem actualem in lucrato eas indulgentias, si nullius peccati gravis post ultimam confessionem sibi conscius sit, quia *confessio* absolute prolata supponit pro confessione necessaria, seu materiæ necessaria, præsertim quando exigitur ad indulgentias, ut removeatur obex; quo titulo non exigitur communio, cum hæc expectatur ratione sui; Ecclesia enim nisi clare exprimat, confessionem venialium non exigit; ita Suarez cit. d. 52. f. 3. n. 5. Bonacin. d. 6. de Indulg. q. 1. p. 5. n. 7. Layman l. 5. tr. 7. c. 6. q. 5.

1553 Dixi, si nullius peccati gravis post ultimam confessionem sibi conscius sit; quæstio autem est, an si forer oppositum, necessaria esset confessio actualis? omnino consulendum esse, non est dubium, quando ejus commoditas est; probabilissimum tamen censet Castropal. cit. n. 20. cum Suarez d. 50. l. 5. n. 10. & d. 52. l. 3. n. 13. & Filiucio tr. 8. c. 6. n. 148. sufficere confessionem *in voto*; rationem dant, quòd hæc verba, *qui contriti, & confessi*, ex intentione Pontificis non aliud significant in hoc casu, quàm eum actum, quo, sublato peccati gravis obice, lucrato, rite applicari possint indulgentiæ, id quod fieri potest sine contritione perfecta, per imperfectam cum Sacramento, vel sine Sacra-

mento per contritionem perfectam. Anteced. probant ex verbis in Extravag. *Unigenitus* h. t. ubi Pontifex sic loquitur, Theaurum suæ Ecclesiæ comisit Christus Dominus per B. Petrum, ejusque successores Fidelibus dispensandum, & *verè pœnitentibus, & confessis misericorditer applicandum*; at contritus perfecte etiam sine Sacramento in actu etiam, est verè pœnitens, & confessus, in voto, nimirum proposito, quod includitur in contritione perfecta; similiter confessus actu, etiam sine contritione perfecta: ergo postulatur ea solum contritio & confessio, quæ necessaria fuerit, ut thesaurus Ecclesiæ applicari possit, obice nimirum remoto.

Hinc not. in dicta clausula: *contriti, 1554 & confessi*, non exigi contritionem, & confessionem, ut securius, & certius indulgentia obtineatur (aliàs non sufficeret Sacramentum cum attritione), *sed quatenus necessaria sunt*, ut thesaurus Ecclesiæ fidelibus applicari possit, quod fit, obice peccati mortalis remoto, etiam solâ contritione perfecta, quæ simul est confessio in voto.

Not. 2. sententiam negantem; in 1555 præmissis casibus requiri confessionem actualem, & affirmantem sufficere confessionem in voto, seu contritionem, censi à Gobat cit. c. 23. q. 42. n. 154. probabilissimam, quando dicitur: *omnibus contritis, & confessis*, imò ita tutam, ut qui sibi est conscius peccati mortalis, & tunc vel non potest confiteri, prudenter agat, si pro consequenda indulgentia eliciat actum contritionis.

Quæstio ulterius est, an sufficiat con- 1556 fessio facta pridie, vel uno, alterove die *ante primam dominicam* jubilæi, licet reliqua opera non nisi post illam fieri debeant? R. cum actualis confessio probabiliter non exigatur determinatè, (ut dictum est n. 1552.) sufficere ad effectum, licet prius fiat, quod etiam valdè probabiliter dicitur cum Layman cit. c. 8. n. 6. licet requireretur; & hoc ex praxi Ecclesiarum, propter multitudinem pœnitentium intra spatium durantis jubilæi concurrentium; quia tamen, usque dum finiantur reliqua opera præscripta, non obtineretur indulgentia reatus pœnæ, & interim facile labamur, consulendum est, ut ante opus finale fiat contritio, vel confessio retractativa omnium lapsuum; nam aliàs peccato non retractato non

non tolleretur reatus poenæ pro illis de-
bitæ.

1557 **Q**uestio est 2. an sufficiat facere confes-
sionem, si necessaria sit, in Dominica,
quæ spatium 14. dierum claudit, & tertiam
hebdomadam inchoat? Permitti eâ Domi-
nicâ communionem, constat ex n. 1510.
de confessione tamen negant Filliticius &
Portel apud Gobat cit. c. 24. q. 63. n. 162.
propter verba Bullæ relata supra n. 1510.
quæ videntur id concedere soli communio-
ni: sed probabilius est valere, 1. quia illa
verba plus non petunt, quàm ut opera præ-
scripta fiant intra spatium durantis jubilæi,
quibus non est designata certa dies; sicut je-
juniis, ut constat ex h. 1515. Sed pro con-
fessione non præscribitur determinata dies,
& Dominica tertia est intra spatium duran-
tis jubilæi ex n. 1514. Deinde formula ju-
bilæi concessi ab Urbano VIII. Anno 1636.
& Innocentio X. Anno 1648. apud Gobat
cit. n. 161. de largitione elemosynæ eo-
dem modo loquitur, ac de communionem;
si ergo sufficit utrumque fieri Dominicâ ter-
tiâ jubilæi, non est, unde ab hoc excluda-
tur confessio; cum multò securius sit, à
peccatorum confessione factâ, complere
jubilæum, tanquam omnium operum
complemento, sacrâ communionem.

§. 6.

*De facultate eligendi Confessarium tem-
pore Jubilæi.*

1558 **P**otissima controversia est de Regulari-
bus. Nam sæculares, tam Laicos,
quam Ecclesiasticos posse sibi quemlibet sa-
cerdotem ex approbatis eligere, à quo
etiam à reservatis licitè ac validè absolvan-
tur durante tali Jubilæo, communis tenet;
& clarè colligitur ex communi formula,
quâ Summi Pontifices utuntur in indultis
jubilæorum, ut constat ex dictis n. 1508.
Regulares autem sine licentia suorum Su-
periorum confiteri posse Sacerdotibus,
etiam sæcularibus ab Ordinario approbatis,
durante tali Jubilæo (qui aliàs suis, vel
etiam aliis constitutionibus Ecclesiasticis
specialiter prohibiti sunt) negat Lezana,
& complures alii apud Gobat c. 31. q. 83.
n. 226. sed, de his, quibus immediatè
conceduntur privilegia & favores (cujus
modi sunt in Jubilæis) independentè à suis
Superioribus; atque adeo, qui gratiis
concessis frui possunt, quin egeant speciali
eorum communicatione suorum Superio-

rum, multò probabilius est, posse sibi tunc
eligere Confessarium ex approbatis tam Re-
gularem, quam Sæcularem, à quo etiam
à reservatis absolvantur; ita Suarez tom. 4.
de Relig. tr. 8. l. 12. à n. 2. & complures
alii.

Ratio sumitur ex ipsis verbis Bullarum,
quibus extraordinaria jubilæa conceduntur,
in quibus apertè dicitur: *omnibus Christi fi-
delibus utriusque sexûs, etiam Regularibus
concedi licentiam, & facultatem*, ut sibi
eligere possint quemcunque Presbyterum
Confessarium, tam sæcularem, quam cu-
jusvis ordinis, & instituti Regularem ex
approbatis, qui eos absolvat &c. ut con-
stat ex dictis à n. 1508. Quæ verba sum-
morum Pontificum, *nullum omnino ex Re-
gularibus excludunt*, nisi fortassis respectu
aliquorum, obstaret quadam inhabilitas,
quam ea concessio per clausulas deroga-
torias impedimentis obstantibus, in ordi-
ne ad hunc effectum, & gratiam conse-
quendam, non sufficienter tolleret; at in
iis Regularibus qui non ita in fruitione suo-
rum privilegiorum, & gratiarum, etiam à
Summis Pontificibus concessarum (sicut
Regulares Societatis JESU, quibus juxta
litteras Apostolicas, nullius privilegii, vel
gratiæ hæcenus concessæ, vel imposterum
concedendæ, usus potest esse licitus, nisi
per solius Generalis communicationem
immediatam, vel mediatam) dependent,
hæc inhabilitas non est; ergo.

Cœterùm hac facultate in jubilæis etiam
iam extraordinariis gaudere Moniales,
tanquam id, de quo dubitari jam non
possit; affirmat Gobat cit. c. 31. q. 83. n.
227. dicens id *patere clarè* ex Bulla Urbani
VIII. quæ incipit: *Poncificia sollicitudo*, de
qua videri potest Peyrinis tom. 3. c. 4. &
Diana, ibid. cit.

Probabilius etiam est, eadem facultate
gaudere jubilæi tempore, Regulares omnes,
quibus alias nullius privilegii, vel gratiæ hæ-
cenus concessæ, vel imposterum conceden-
dæ usus potest esse licitus, nisi per solius Ge-
neralis communicationem, ut dictum est, quia
ut notat Filliticius apud Gobat cit. n. 227.
huic privilegio derogari per Bullas poste-
riorum Pontificum, satis clarè indicant
clausulæ derogatoriæ, quibus utuntur. An-
tecessores enim non potuerunt præjudica-
re successoribus in autoritate, ac jure,
ipsorum dispositiones, vel ex toto cassandi,
vel

vel ad tempus pro certis effectibus suspendendi ex iusta, & legitima causa.

1562 Clausula porrò, ut diximus n. 1512. sunt: *non obstantibus constitutionibus Apostolicis, præsertim, ne facultatum concessiones, nisi de illis expressa mentio, aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant.* Item *non obstantibus privilegiis, Ordinibus, & Institutis, illorumque personis quomodolibet, concessis, approbatis, & innovatis, etiam si de illis, eorumque tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio, aut alia forma ad hoc servanda foret &c.* Per has porrò clausulas, Constitutionibus Apostolicis insertas, derogari prius privilegium, expressè docet Sanchez l. 6. Consil. moral. c. 9. d. §. n. 1. dicens, id *constare* inter doctores; & Covarruvias ad Rubric. tit. de Testament. p. 1. n. 20. dicens, *esse omnium.* Quod verum esse vult Sanchez cit. n. 4. & 5. *licet tale privilegium petat specialem mentionem, modo apponatur clausula: non obstante privilegio, licet in eo petatur expressa mentio de verbo ad verbum,* prout dictum est supra.

1563 Huc refertur potest Bulla Urbani VIII. 5. Novemb. 1631. affixa ad valvas Curie, & Camera Apostolica, ac in acie Campi Floræ, aliisque locis consuetis, eodem die, & anno: habeturque in appendice Bullarii octavæ fol. 17. aliàs inter Bullas Urbani VIII. 117. & incipit: *cum sicut* accepimus sancti Benedicti, &c. ubi dicitur, quod *Constitutiones Apostolica in concernentibus fidem Catholicam, & sanctæ Inquisitionis officium, hætenus edita, & imposterum edenda, super quacunque re, negotio, aut alia materia Regulares omnes, etiam Societatis JESU, quomodolibet privilegiatos, comprehendant, nisi illi in edendis specialiter excipiantur.* Et ratio est, quia, si non possent à Pontifice revocari sine illorum mentione *in individuo,* indirectè saltem minueretur Papæ iurisdicção; cum enim privilegia consistant in facto, nec omnium eorum in individuo memoriam habere possit Papa, eo ipso illis derogare non posset; consequenter ab Antecessoribus sequentium potestas restricta foret: ergo dicendum sufficere, si eorum fiat mentio in specie sub clausulis, de quibus n. 1562. Sic Navarrus in c. *si quando*. de rescriptis, totà except. 1. & complures alii. Nam *favorabile interpretationem non recipit, quæ cum, cui favoretur, ledere possit, juxta Rubric. l. 6. C. de Tom. V.*

Legib. jubilæa autem conceduntur *omnibus & singulis Christi fidelibus etiam Regularibus,* ob favorem divini cultus & animarum; ergo.

ARTICULUS VII.

De indulgentia, in forma, seu ad instar Jubilæi.

Q Uæstio est, an indulgentiæ *in forma* 1564 *jubilæi,* habeant annexam facultatem commutandi vota, & absolvendi à censuris, & casibus reservatis? Ante resolutionem not. ex Gobat de Jubilæo c. 1. hanc vocem *jubilæum* simpliciter, & absolute prolata, communiter usurpari pro favore, quo (præter indulgentiam plenariam) conceditur facultas commutandi vota, & absolvendi tum à censuris, tum à casibus reservatis. Nec enim, inquit Gobat cit. n. 2. *legi ullam bullam in qua Pontifex dicat, se concedere jubilæum, & non simul concedat tacite prædictas facultates, excepta sola bulla antiquissima Alexandri III. de jubilæo Compostellano, in qua non datur potestas commutandi vota:* ergo communiter usurpatur pro dictis facultatibus. Ex hoc infert citatus Author n. 4. si quo casu Pontifex alicui communitati absolute diceret: *concedo tibi jubilæum:* illam communitatem hoc ipso sibi prudenter persuadere, se (præter indulgentiam plenariam) habere potestatem eligendi confessarium, qui à censuris, & reservatis casibus omnibus absolveret, & vota commutaret. Nam verba intelligenda sunt, ut communiter intelligantur, & usurpantur; ergo cum hic terminus (*jubilæum*) communiter intelligatur de dictis favoribus, prudenter ea communitas pro illis concessam facultatem usurparet. Anteced. patet ex c. *ex literis,* 1. de sponsal.

Ad propositam igitur quæstionem ita 1565 respondet Gobat de Jubilæo c. 7. dicens, *respondendum affirmative, videri Laurentio Peyrinis tom. 2. fol. 282. cum quo aperte sentit Escobar n. 56. faverque Fillucius n. 263. Et quamvis hæc explicatio & opinio mihi aliquando probata fuerit, jam tamen omnino displicet, utpote aliena à veritate & paulò infra, evidentè id demonstro,* inquit, *ex bulla recentissima Innocentii X. Ex quibus videtur, juxta Patrem Gobat, sententia affirmans nec esse probabilis; cum ex ejus verbis sequatur, quòd sit evidentè aliena*

aliena à veritate, atque adeo evidenter *falsa*. Est enim sententia negativa Patris Gobat, tum in tract. de Jubilæo c. 7. tum in Quinario cit. tr. 3. n. 37. & tr. 4. n. 309. ubi etiam pro se citat Patrem Suarez tom. 5. in p. 3. d. 7. l. 5. n. 7. Dianam p. 10. tr. 16. resolut. 5. & Cobonium cit. rationes hujus sententiæ apud Gobat sunt sequentes:

1566 Prima: si indulgentiæ *in forma jubilæi* eo ipso, quòd, ut tales concedantur, haberent annexos favores, quos jubilæum, frustra Pontifices in suis Bullis, quibus diversis temporibus concesserunt indulgentias in forma jubilæi, addidissent aliqui, *se concedere, alii se permittere*, ut Fideles sibi Confessarium ex approbatis eligant, qui à reservatis absolvat; & tamen diversi Pontifices Paulus V. Anno 1605. 1613. 1619. Gregorius X. 1621. Urbanus VIII. 1639. postquam dederunt omnibus Christi fidelibus indulgentiam sicut in anno sancto, addunt: *se concedere, vel permittere facultatem eligendi Confessarium, qui à reservatis absolvat, vota commutat, ergo indulgentiæ in forma jubilæi, independentes ab explicita voluntate Pontificis, non habent annexos favores omnes jubilæi; ita Gobat in Quin. tract. 3. c. 7.*

1567 Secunda: omnibus in die Circumcisionis Domini visitantibus Ecclesiam à Superiore Societatis designatam, concedit Gregorius XIII. indulgentiam in forma jubilæi: sed huic non est annexa facultas absolvendi à reservatis Papalibus; ergo. Sic ille ibid. c. 7. n. 33.

1568 Tertia: evidenter, inquit Gobat cit. id demonstro ex Bulla Innocentii X. edita 22. Dec. anno 1646. quâ Societatis nostræ Religiosis, & Novitiis, concessit indulgentiam plenariam in forma jubilæi, *citra tamen facultatem eligendi confessarium, qui eos à casibus Sedi Apostolica quomodolibet reservatis absolvet*; hæc enim sunt ejus verba. Unde, inquit, Gobat cit. tr. 4. n. 307. deduco aliud argumentum contra Peyrinis: nam si indulgentia in forma jubilæi nihil aliud significet, quam facultatem obtinendi absolutionem, & commutationem votorum, sequitur homines Societatis potuisse ex vi illius indulti Pontificii petere à quolibet Confessario commutationem omnium votorum, non reservatorum; itemque absolutionem omnium casuum Episcopis, & Societatis Superioribus reservatorum: Nam qui de duobus propositis

alterum negat, alterum concedere videtur, c. *nonne*, de præsumpt. quod tamen est falsum, & à nostrorum Superiorum judicio alienum.

Accedit, inquit Gobat cit. tr. 4. n. 308. 179 pro hominibus Societatis ulterior ratio, quod scilicet Sapientissimus P. Everardus Mercurianus, IV. Generalis illam indulgentiam, quam Gregorius XIII. 7. May 1578. Societati pro festo Circumcisionis impertiverat in forma Jubilæi, sequenti mox anno 16. Jan. 1579. Societati publicavit, utendo solâ voce *indulgentia plenaria*, ut scilicet indicaret, non esse ei ullos alios favores adjunctos.

Quarta: si omnis indulgentia *in forma jubilæi* includit favores, qui in jubilæis reperuntur, tum includit favores, vel jubilæi in anno sancto, vel extraordinarii; neutrum dici potest, non Romani. Tum quia multi probabilissimè negant, ullum in illo favorem, præter indulgentiam plenissimam, concedi, ut refertur apud Gobat tr. 3. in Quinario c. 48. n. 355. tum quia est inauditum, quòd quis vi ejusmodi indulgentiæ possit obtinere dispensationem circa bona incerta, injusto titulo acquisita; cum tamen hic favor in anno sancto tribuatur ex opinione P. Ferdinandi Castro-palai, ut refertur apud Gobat tr. 3. n. 12. in Quinario, tum, quia cum Pontifex pro assertis favoribus anni sancti, exigat tam difficilia opera, non est credibile, quòd illos favores impertiat per actiones minime operosas; tum quia nullus Doctor videtur id sensisse: nec includit favores jubilæi extraordinarii, 1. quia hujus favores sunt incerti, aliquando enim conceduntur, aliquando non, præsertim facultas absolvendi ab hæresi. 2. Quia potius deberet includere favores anni sancti, utpote notioris & antiquioris. *Primum enim in unoquoque genere est exemplar veterum.* Sic Gobat tr. 4. n. 302.

Quinta: Optima legum interpretatio est praxis, & usus communis; usus autem communis planè repugnat doctrinæ sententiæ affirmantis. Nam imprimis, inquit Gobat cit. n. 304. non puto, ullum reperitum, qui putaret sibi licitum in die Circumcisionis eligere quemlibet approbatum Sacerdotem facultatem vel Religiosum, à quo acciperet absolutionem quorumcunque peccatorum, &c. & tamen eo die sunt indulgentiæ *in forma Jubilæi*. &c.

1572 His argumentis addi possunt sequentia
 1. quod P. Suarez tom. 5. in 3. p. d. 7. sect. 5.
 n. 7. apud Gobat in Quin. tr. 3. n. 35. pro-
 nuntiet, quando indulgentia conceditur
per modum jubilæi, nil aliud significari,
 quam concedi indulgentiam plenariam,
 qualis concedi solet in jubilæis. 2. Quod
 (apud eundem) de jubilæo not. 26. n. 2.
 dicat, quod indulgentia in forma jubilæi
 non dicat aliam similitudinem, quam ple-
 nitudinem remittendi omnem omnino pec-
 nam, 3. quia aliâ indulgentia, in forma ju-
 bilæi, non differret à jubilæo.

1573 Alii e contra sunt, qui docent, quod
 indulgentia in forma jubilæi concessæ, in-
 cludat etiam favores jubilæi, scilicet fa-
 cultatem commutandi vota, absolvendi à
 censuris & casibus reservatis; ita præter il-
 los, quos statim referam, docent Pasqua-
 ligus de Jubil. q. 178. n. 7. Bassaus de Jubil.
 sect. 1. casu 16. n. 2. Homobonus p. 2.
 exam. Eccles. tr. 11. q. 13. suppos. 4. & Hen-
 riq. apud Dianam p. 10. tr. 16. ref. 5. ut re-
 fert. Gobat in Quinario tr. 4. c. 5. n. 301.
 intelligentes hanc assertionem de omnibus
 omnino indulgentiis in forma jubilæi, etiam
 extra mortis articulum.

1574 Præter hos affirmativam tenet Graffis,
 qui teste Suario cit. 9. apud Gobat in Qui-
 nario tr. 4. c. 5. n. 299. asserit, quod per in-
 dulgentiam in forma jubilæi, præter indul-
 gentiam plenariam concedatur potestas absol-
 vendi ab omnibus censuris, & casibus reser-
 vatis, votaque non reservata, commutandi.
 Peyrinistom. 2. f. 282. à Societ. apud Go-
 bat cit. n. 299. agens de indulgentia in for-
 ma jubilæi, quæ obvenit Regularibus in ar-
 ticulo mortis, ita loquitur: *hec indulgen-
 tia in forma jubilæi aliud nihil significat,
 quam quod Papa tribuit facultatem, ut possit
 absolvi, & dispensari ab, & super omnibus
 his, super quibus possunt tempore jubilæi.
 Quod nota pro omnibus similibus indulgen-
 tiis. ita ille.* Pater Filliucus Soc. JESU. tr.
 8. n. 264. sic loquitur: *cum indulgentia in
 forma jubilæi solet etiam concedi duplex po-
 testas 1. Singulis Christianis, etiam Regula-
 ribus eligendi sibi Confessarium ex approba-
 tis, qui hæc vice duntaxat eos possit absolve-
 re à reservatis, etiam Ordinariis, vel Pa-
 pa in Bulla cæne. 2. Commutandi vota, ex-
 cepto voto castitatis, & Religionis.*

1575 P. Antonius Escobar in Theolog.
 morali tr. 7. Exam 5. c. 8. n. 54. ita loqui-
 tur: *veni ad indulgentias in forma jubilæi &c.*
 Tom. V.

unâ cum eis, singulis quidem Christianis, et-
 iam Regularibus potestas conceditur, eligendi
 confessarium ex approbatis; Confessariis verò
 facultas, vota quæcumque commutandi, ex-
 cepto Castitatis, & Religionis. Omnes Re-
 gulares, etiam suis Constitutionibus prohibiti,
 quemlibet ex approbatis eligere sibi confessari-
 um possunt. Jubilæo completo, etiam potest
 quis à reservatis oblitis absolvi, modo eo ani-
 mo jubilæi tempore confessus sit &c. Hæc
 argumenta, saltem propter horum Do-
 ctorum auctoritatem extrinsecam non le-
 vem opinioni affirmativa auctoritatem vi-
 dentur asserere.

Præter hæc, illud observandum ad 1576
 huc est 1. quod Escobar in tit. sui libri præ-
 figat hos terminos: *Liber Theologiæ moralis
 viginti, & quatuor Societatis JESU Docto-
 ribus reseratus*, 2. quod in eadem libri pri-
 mi pagina notet, hunc librum usque ad
 annum 1644. post omnes censuras debitas,
 jam tunc trigessimâ septimâ vice repres-
 sum, 3. quod illi capiti, in quo prædicta
 verba de indulgentiis in forma jubilæi,
 præfigat hunc titulum, c. 8. *præcis circa
 præfata in Societatis JESU schola.* Ex quo
 sequitur, 1. hanc sententiam habere ma-
 gnum fulcimentum ab Auctoritate Docto-
 rum, 2. sententiam affirmativam esse, jux-
 ta praxim in Schola Societatis. Certè, si
 falsum esset, quod asserit, vix credi potest,
 quod hunc librum Societas, præsertim sub
 illis terminis, passa fuisset, in lucem edi,
 & toties reprimi. Hæc merito serviunt pro
 prima probatione sententiæ affirmantis, ex
 mente aliorum.

Eandem opinionem affirmantes præ- 1577
 bant 2. quia dare indulgentias in forma ju-
 bilæi, ex vi vocis, seu accipiendo, prout
 verba sonant, est dare illas instar, vel per
 modum jubilæi; vel sicut dantur in jubilæo;
 sed indulgentiæ, quæ dantur in jubilæo
 habent annexos favores commutandi vota,
 & absolvendi à reservatis; ergo & indul-
 gentiæ in forma jubilæi. Minor patet in-
 ductione, & constat ex n. 1463. Major
 constat ex communi usu vocum; sic, quod
 habet se instar rei judicatæ, habet virtu-
 tem rei judicatæ, vel instar. C. de jure Fi-
 sci. Similiter quando uni academiæ con-
 ceduntur aliqua privilegia instar alterius,
 perinde valent, ac alterius, juxta Baldum
 L. omnia C. de Episcopis; & Clericis; &
 amplius probatum est supra titulo 33.

Respondet Gobat in Quinario tr. 4. 1578
 Xy 2 n. 309.

n. 309. & 310. indulgentiæ in forma jubilæi sunt indulgentiæ per modum jubilæi, *quoad formam explicitam C. quoad formam implicitam N.* Similiter distinguit Min. Sed indulgentiæ jubilæi habent annexos illos favores *quoad formam implicitam C. quoad formam explicitam N.* Min. & conf. Hinc dicit *formam explicitam* jubilæorum nihil habere, nisi indulgentiâ plenarias. Verùm hæc responsio non infringit vim argumenti. Nam 1. negandum est, quod *jubilæum* non dicat sæpibus, imò communiter *in forma explicita* favores commutandi, & absolvendi, id enim expressè conitat recentior in jubilæo Clem. X. quo extendit ad terras extra Romam jubilæum anni Sancti, quod fuit anno 1675. Patet 2. ex universali jubilæo, quod dedit Innocentius X. 11. Martii 1648. in Bulla. *Inter plurimas*, & habetur apud Gobat de jubilæo statim in principio, ubi *expressè* nominantur dictæ facultates. Deinde illa distinctio indulgentiæ in forma jubilæi continet idem, quod jubilæum continet *in forma explicita, non autem implicita*, est restrictio vocum in re purè gratiosa, & clarè ad favorem animarum pertinente, idque sine gravi fundamento, ac proinde repugnat communi regulæ, de favoribus amplè sumendis. Favores enim convenit ampliari, & odia restringi. Reg. juris 15. in 6. quæ in hac materia servit loco probationis tertix.

1579 Probant 4. ex argumento quod adducit P. Gobat ex Innocentio X. de quo n. 1568. Nam Pontifex, concedens Societati indulgentias in forma jubilæi, citra facultatem eligendi confessarium, qui à casibus Pontificiis absolvat, tacitè videtur innuere, se saltem permittere facultatem, qui à reliquis casibus non Pontificiis absolvat. Ratio sumitur ex ipsiusmet probatione ibidem; qui enim de duobus propositis unum negat, alterum concedere videtur. Deinde apud Theologos, & Juristas passim receptum est, quòd exceptio firmat regulam in casibus non exceptis saltem iis, qui nec aliâ lege excipiuntur; ergo hæc exceptio *quoad casus Pontificios*, quoad *alios* firmat regulam, cum non excipiatur à facultate illos remittendi in aliis indulgentiis, in forma jubilæi concessis.

1580 Probant 5. ex eodem argumento, sic: indulgentiæ in forma jubilæi concessæ includunt etiam facultatem absolvendi à reservatis; ergo cui Pontifex concedit tales

indulgentias sine ulla exceptione, illis etiam concedit talem facultatem: anteced. prob. nam illæ vel includunt hanc facultatem, vel non includunt? sed dici nequit, quòd non includant, ergo, quòd includant. Minor prob. quia propriè, & in rigore nihil excipitur ab altero, nisi, quòd excipitur, aliàs in eo contineatur, ut est communis regula dialecticorum; sed in dicto casu Pontifex ab indulgentiis in forma jubilæi excipit facultatem absolvendi à casibus reservatis Pontifici: ergo aliàs in his indulgentiis ista facultas continetur. Scio posse dici, quòd Pontifex illa particula *citra*, quæ in rigore, & propriè est exceptiva, non utatur *exceptivè*, sed tantum declarativè. Verùm hæc explicatio in re præsertim favorabili, non est legitima, utpote violenta; voces enim sumi debent in materiâ favoris, prout communiter usurpantur.

Confirmari possunt hæc omnia communis fundamentum; quia reverà, cum Pontifex indulgentias in forma jubilæi concedat ex speciali favore, nec dicere liceat, quaslibet indulgentias plenarias esse *in forma jubilæi*, bene sequitur illas aliquid majoris favoris continere, quam istas: quid enim illud *in forma jubilæi*, alioquin specialius adderet, vel significaret, quàm præcisè *indulgentia plenaria*? qui sequuntur sententiam affirmativam illud bene explicent; non, qui negativam: ergo pro illis potius, quàm pro his videtur itandum, ne scilicet dicamus illa verba esse superflua, nec ullum præstare effectum. Ex his, sententiam affirmantem, *indulgentias in forma jubilæi, habere etiam annexos favores*, commutandi vota, & absolvendi à reservatis, sequitur, *immeritò dici alienam à veritate, evidenti demonstratione*, prout vult Gobat suprâ n. 1565. Hoc enim non præstant ea, quæ in probationem assumit.

Ad primam rationem, negatur antecedens. Nam, cum ea expressio fieri possit ob diversos planè fines v. g. ob majus incitamentum populi, reddendi se participem earum gratiarum; ad determinandum pro majori securitate suam mentem; ad tollendas dubitationes ex conflictu Doctorum diversa opinantium &c. non invenio, qualiter determinatè concludatur de illo fine, nimirum ideo in concessione jubilæi exprimi dictas facultates; quia per hoc volunt indicare, quòd hæc vox *jubilæum*, ex vi

verborum non importet annexos eos favores. Certè, si Pontifex delegato mandaret, ut Titium declaret excommunicatum, & actus jurisdictionis ab eo in tali censura esse nulliter exercitos; non rectè diceretur, per hanc expressionem significari, nullitatem eorum actuum non importari per vocem *Excommunicatio* simpliciter, &c.

1583 Ad 2. ejus argumentum in n. 1567. contraria sententia negat, quòd in minori asseritur, ut constat à n. 1573. si sermo sit de indulgentia in forma jubilæi eo attento, quòd verba sonant. Ad 3. respondere eadem sententia 1. sequelam, nullatenus *evidenter* ex verbis Bullæ demonstrativè deduci ad homines Societatis JESU, qui, ut fruantur privilegiis suæ Religionis specialiter concessis, insuper indigent eorum communicatione sibi facta per Patrem nostrum, vel alium ex ejus commissione; præsertim, cum ea concessio, de qua loquitur Gobat in n. 1568. non habeat illas clausulas, de quibus diximus n. 1512. apponi solitas in jubilæis *pro omnibus Christi fidelibus* directè concessis V. n. 2491.

1584 Hinc admisso textu Bullæ Pontificiæ, negatur sequela. Nam licet indultum illud, vi verborum contineret facultatem commutandi vota, & absolvendi etiam homines Societatis ab omnibus casibus non Pontificiis; adhuc tamen homines Societatis non potuissent uti dictis facultatibus, sine consensu P. N. Generalis, ut constat ex præfatione ad Compendium privilegiorum. Unde etiam distingui potest sequela: potuissent nostri ab omnibus casibus non Pontificiis, vi hujus indulti, si P. N. Generalis communicasset favores, qui significantur per indulgentias in forma jubilæi, transeat (& sic patet, sequelam in hoc sensu, non esse contra mentem nostrorum superiorum, nec eam esse falsam) si P. N. Generalis non communicasset, negatur. Unde per hoc argumentum nihil probatur, quòd indulgentiæ in forma jubilæi de se non significant illos alios favores; potest enim usus eorum favorum Nostris illicitus provenire ex aliis juribus peculiaribus Societatis, quibus non ligantur extranei.

1585 Ad id, quòd additur in n. 1569. respondetur, quòd indulgentiæ in forma jubilæi ex se significant, vel non significant illos favores, non pendere à mente Societatis, ut certum est; unde ad summum, si quid probatur, ex factò Patris Nostræ

Everardi, illud est, quòd non omnes favores eà voce importatos, sed solum indulgentia plenaria Nostris tunc communicata à P. N. Mercuriano ex illo indulto Gregorii XIII. Deinde vel Pater Gobat deduxisset illam sequelam, si P. N. Mercurianus usus fuisset vocibus: *indulgentia in forma jubilæi*, vel non? si non? ergo jam sequitur, quòd hæ voces ex se plus contineant, quàm solum indulgentias plenarias: sin ita, ergo ex eo, quòd usus sit solum voce: *indulgentia plenaria*, nihil peculiariter inferri Gobat, quàm si usus esset terminis, prout ponuntur in bulla.

Ad 4. argumentum n. 1570. respondent, quòd indulgentiæ in forma jubilæi significant favores jubilæi simpliciter prolati, non verò, quæ est *anni sancti*, vel *extraordinarii*; ad id, quòd debeat significare favores *anni sancti*, quia hoc est primum & antiquissimum, respondetur, non sequi. Nam imitatio alicujus non debet exprimere omnia illius, quæ in eo proponuntur: sed sufficit exprimi ea tantum, in quibus imitatio intenditur, ut patet in plurimis antefactis: indulgentiæ autem in forma jubilæi non imitantur reliqua jubilæa secundum rationem specificam, sed communem jubilæi, de qua jam sæpe dictum est.

Ad 5. in n. 1571. concedunt ma. N. 1587 min. ad hujus probationem & quæstionem assigno omnes, qui sunt in sententia affirmative, ut habes à n. 1573. Deinde, quomodo potest Gobat dicere, quòd usus sit *contrarius*, cum ipsi de hoc constare non possit, utpote de re, quæ fit in foro secretissimo, quæ à quovis de industria occultatur; quæ rarò contingit, & consequenter usum hujus favoris rarò exigit, quæ etiam paucis constat.

Ad 6. in n. 1572. respondent: transeat 1588 Patrem Suarez id dixisse; complures tamen esse, qui id negant, ut patet ex n. 1573. & sequentibus. Cœterum Suarez videtur sentire contrarium dicto Patris Gobat, ut diximus à n. 1403. Idem respondetur ad Navarrum, quorum ratio patet ex argumentis factis. Ad ultimum responderetur, indulgentias in forma jubilæi, & jubilæum in substantia non differre, sed tantum in circumstantia, quòd illæ sint jubilæum particulare, illud generale, & plura concedat, quàm jubilæum simpliciter. Hinc patet argumenta partis negativæ valde congruas habere solutiones; eaque nullas ha-

bere demonstrationes, ut putat & promittit Gobat supr. n. 1565.

1589 Circa istam controversiam & questionem, an *jubilæum* in communi vocis acceptione usurpatum, præter indulgentias plenarias, importet, seu significet etiam alios favores annexos, nimirum facultatem eligendi Confessarium, qui à reservatis absolvat, aut vota non reservata commutet? mihi videtur r. nullatenus allatis rationibus negantium, convinci demonstrativè opinionem affirmantium; nec eorum rationes probationibus istorum præponderare; id enim factis efficaciter probant solutiones, quæ ab affirmantibus negantium probationibus adhibentur, prout colligi potest ex dictis à n. 1582. Videtur 2. quando conceditur indulgentia plenaria *instar*, seu *in forma jubilæi*, si verba sumantur *prout sonant*, præter indulgentias plenarias, etiam concedi favores alios, de quibus in questione, in jubilæis regulariter, seu communiter annexos, inter quos non venit communiter facultas componendi super ablatis incertis. Ratio est, quia privilegium uni concessum *instar privilegii concessi alteri persone, vel loco* (nisi specialiter restringatur) importat omnia, quæ exemplar, ad instar cuius indultum est, ut constat ex dictis à n. 1577. ergo privilegium concedens indulgentias plenarias *instar jubilæi*, non specialiter restrictum, importat omnia, quæ dicit indulgentia concessa per vocem *jubilæum*, usurpatam in communi vocis acceptæ usurpatione; at hæc vox *jubilæum*, in communi usurpatione non importat solas indulgentias plenarias, sed etiam dictas facultates, ut probatum est à n. 1564. ergo, quid enim operarentur aliæ ea verba, *ad instar*, ultra verbum *indulgentia plenaria*?

1590 Præter hæc not. 1. Ex hoc, quòd Pontifex alicui Religioni concedat pro certis diebus indulgentias instar jubilæi, non rectè inferri, eo ipso singulos de illa Religione gaudere omnibus, quæ importantur per verbum *indulgentia plenaria instar jubilæi*, quando in membra talis Religionis facultas, utendi concessio à Papa privilegio Religioni, non descendit, nisi quantum illis communicatur à Supremo Capite talis Religionis, vel alio ejus commissione; sic enim Pontifex concessionem suam, prout influentem in membra particularia talis Religionis, restringit ad voluntatem Su-

perioris, qui tali Religioni præest, ut in singulis non plus operetur, quam illis ipsorum Superior communicet.

Ex hoc fit, esto concessio Papæ ampla sit, etiam in ejusmodi privatis jubilæis, & importet tantum, quantum verba sonant in communi vocis usurpatione, ubi nulla restrictio apponitur; fieri tamen posse, quòd superior talis Religionis non communicet omnia, quæ per ejusmodi vocem, etiam in communi acceptione usurpatam, significetur; hinc esto verba: *indulgentia plenaria instar jubilæi*, quantum verba sonant, importent plura, nimirum indulgentias plenarias, 2. facultatem eligendi Confessarium, qui à reservatis absolvat, si tamen Superior Subditis (in usu privilegiorum ab ejus communicatione dependentibus) non communicet totum significatum, sed tantum indulgentias lucrandi v. g. vel etiam propter indulgentias utendi facultate absolvendi à reservatis, non quidem omnes, sed tantum extraneos, vi hujus privilegii plus non poterunt, quam eis communicatum sit. Aliud foret, si superior diceret: *concedo omnibus hoc privilegium, quantum verba sonant, uti non restringuntur.*

Si quæras ulterius, quandonam incipiant indulgentiæ in forma jubilæi concessæ pro certo die, vel festivitate cum clausula: *visitantibus Ecclesiam designatam, à primis vespertis usque ad occasum solis diei*, ut communiter in concessione talis privilegii exprimitur? hæc questio universaliter proponi potest, quandonam incipiant indulgentiæ pro certo die concessæ? quando finiantur? R. 1. quando in Bulla indulgentiarum dicitur: *à primis vespertis usque ad occasum solis*, sensum esse, quòd dictam indulgentiam consequantur, qui infra tempus, quod est à primis vespertis talis festi, usque ad occasum solis peregerit opera præscripta; ita Quintana ducenas in append. Singular. tr. 4. Sing. 3. Gobat in Quinario tract. Theologo. Juridic. tr. 4. n. 654. hoc enim sonant ipsi termini Bullæ sic prolati, cum eorum finis sit designare tempus, intra quod indulgentiæ lucrificandæ sint executione operum præscriptorum. Per *primas* autem *vesperas* intelligit Rodriguez apud Gobat cit. 656. serum diei; sed rectius intelligitur illud tempus in quo celebrantur, aut in choro cantantur, vel cantari solent preces, quas *vesperas* appellamus; quia ab hoc incipit lectum

stium celebrari, in cuius honorem, vel pro quo indulgentiæ conceduntur; ita Quintanad. cit. n. 2. Gobat cit. n. 656.

1593 Pro praxi not. 1. quod *vesperarum hora*, & tempus non sit mensurandum ex hac, vel illa Ecclesia, quo in illa vesperæ dicuntur; sed ex hora, quâ in Ecclesia Matrice dicuntur, sive sit Metropolitana, sive Cathedralis, vel Parochialis talis loci, civitatis, pagi, &c. in horum autem defectu attendenda est consuetudo, & mos diocesis vel Provinciae. Quintanaduen. n. 4. Gobat n. 657. sub finem. Hoc enim tempus, sicut in aliis obligationibus, privilegiis & gratiis, accipiendum est ex usu communi, quando aliud non exprimitur.

1594 Not. 2. Quod hæc hora incipiat non solum in tempore, quo vesperæ in Choro inchoantur, sed ab eo etiam, quo ad vesperas campanæ pulsantur, aut pulsari solent; cum enim sinus in materia dispositionis valde favorabilis salutis animarum; sicut in simili Ecclesia late sumitur; ita & hic *tempus vesperarum* accipiendum est ex mente concedentis. Hinc quoniam in quadragesima diebus infra hebdomadam, in quas incidit sive feria, sive festum aut solennitas, pridie decantantur vesperæ ante meridiem, ideo etiam indulgentiæ incipiunt pridie ab eo tempore, si data sint cum clausula: à *primis vesperis*, excipe, nisi festivitas sit feria secunda; tum enim vesperæ in Dominica dicantur post meridiem, consequenter sic etiam indulgentiæ incipiunt; ita Quintanaduenas cit. n. 4.

1595 Not. 3. per *solis occasum*, ad quem usque durat tempus indulgentiæ lucranda, intelligi à Gobat tempus, quo sol jam plane sub horizontem est abditus, ita habet n. 655. & apud eum Cotonius l. 2. controv. 11. c. 3. n. 86. Quintanaduenas autem cit. Sing. 4. n. 2. intelligit, per *solis occasum*, tempus illud, quo cantari solet completorium juxta antiquam consuetudinem Ecclesie, vel etiam in Conventibus Regularium, Scilicet ad extremam diei partem, citatque pro se complures, è quibus est Suarez. Ratio utriusque sententiæ probabilis est, quia verba Bullarum de indulgentiis latissime sumenda sunt.

1596 Not. 4. hoc idem tempus initii, & finis indulgentiarum, quibus jungitur clausula: à *primis vesperis* &c. intelligi à Quintanaduenas cit. Sing. 4. n. 5. de indulgentiis, quæ à Pontifice dicuntur obtinenda certis

festivitatibus non expressâ clausulâ: à *primis vesperis, usque ad solis occasum*. Deducit hoc ex Sixto V. in Bulla, quæ incipit: *Loca Sanctissimorum*, quæ ibi videri potest. Quia Pontifex dicit, qui fecerint opera præscripta in *festivitate*; hæc autem incipit à primis vesperis, & terminatur in completorio; ergo. Hinc negat intelligendum solum à media nocte, ad mediam noctem. Confirmari potest, quia in solennitatibus, in quibus interdictum suspenditur, intelligitur suspendi pro tali festivitate, inclusivè scilicet, dum ea finiatur; ergo à simili de indulgentiis pro tali festo concessis. Hanc sententiam etiam citat Gobat, eamque pro praxi sequitur *quoad dominicam*, in qua est communitio generalis, ut habet loc. cit. n. 657. §. *verum* quamvis, & de hac dominica n. 654. sentiat oppositum: *de non festivitatibus* autem seu feriis habentibus indulgentias, sed carentibus citatâ clausulâ (n. 656. §. *Quares*) ster pro die naturali, & bene.

Contra hoc tamen dici potest: Quintanaduenas cit. tr. 1. Singularium, dubio 3. n. 4. docet, quod, quando indulgentiæ conceduntur pro determinato die (sicut in specie loquitur de prima dominica mensis, ubi pro communitio generali conceduntur indulgentiæ plenariæ, ut patet ex Bulla Urbani VIII. *Ad augendam* 10. Maji 1634.) eas non obtineri à visitante præscriptam Ecclesiam Sabbatho, etiam post primas vesperas: ergo nec aliis festivitatibus id dicendum est, nisi habeat clausulam à *primis vesperis*, &c. Hoc argumentum objicit Quintanaduenas Gobat cit. n. 657. qui putat etiam pro hac Dominica subintelligi posse prædictam clausulam; deinde tamen §. *verum*, putat sententiam Quintanaduenas pro praxi observandam. Cæterum ipse Quintanaduenas n. 6. §. C. anteced. N. conteq. quia indulgentiæ talium festivitatum conceduntur in honorem Sanctorum, vel ipsarum festivitatum Christi, B. V. &c. Hæc autem juxta Ecclesiasticos ritus & mores, à primis vesperis ad secundas celebrantur: mensuræ autem indulgentiæ, & similes non pro festivitatibus, sed pro uno die mensis conceduntur, ergo in his non ritus solennitatum, sed legitimi diei 24. horarum consideratio observatur. Et ideo Papa in concessione indulgentiarum pro communitio generali dicit: *Qui aliquam Soc. IESU Ecclesiam unâ ex Dominicis, quâ communitio generalis &c. visitaverit. Hæc Quintanaduenas.*

Ex

1598

Ex his inferitur 1. volentem lucrari indulgentias *in forma jubilei concessas* pro certo die, posse intra tempus à primis vespers ad solis occasum, atque adeo pridie post primas vespers confiteri, & absolvi juxta favores illis indulgentiis annexos. 2. Eum, qui vult lucrari indulgentias in honorem certarum festivitatum, vel Sanctorum cum clausula à *primis vespers* concessas, posse inchoare adimpletionem præscriptorum operum statim post primas vespers; si verò velit lucrari indulgentias pro communione generali certâ Dominicâ, vel etiam die cinerum, & alias pro certo die concessas, sine dictâ clausula, eum debere peragere opera præscripta in ipso die, non pridie, ut dictum est in præmissis.

scribentium operum statim post primas vespers; si verò velit lucrari indulgentias pro communione generali certâ Dominicâ, vel etiam die cinerum, & alias pro certo die concessas, sine dictâ clausula, eum debere peragere opera præscripta in ipso die, non pridie, ut dictum est in præmissis.

QUÆSTIO XXXIX.

IN TITUL. XXXIX. DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.

1599

Hic hoc titulo plurimum agatur de *excommunicatione*; tamen, quia etiam tanguntur aliæ censuræ, nimirum *suspensio*, & *interdictum*; ideo, quod in aliis quæstionibus tum physicis, tum Theologicis, & moralibus ordo doctrinæ postulat, ut à genere ad speciem descendamus, & à communibus ad reliqua singillatim; præsentem quæstionem dividemus in quinque partes; in prima de censuris in genere, in altera de excommunicatione; tertiâ, de suspensione; quartâ, de interdicto acturi; ad finem appositis nonnullis quæstionibus de irregularitate.

PARS I.

De Censuris in genere.

1600

Censura in genere, primavâ significatione apud Romanos denotavit *dignitatem Censuris*, ut notat Castropal. tr. 29. de cens. D. I. p. 1. n. 1. vel, ut habet Layman t. 5. de cens. p. 1. c. 1. *sententiam Censuris*, mores corrigentis, vel pœnam decernentis: hic tamen aliter accipitur, ut rectè observat P. Benedictus Percyra in Elucidario l. 3. elucidatione 7. s. 1. & amplius constabit ex dicendis.

ARTICULUS I.

Quid sit censura?

1601

Ante resolutionem supponendum 1. ex P. Layman l. 1. Theol. mor. t. 4.

c. 15. n. 2. nomen *culpe*, dupliciter sumi, primo pro defectu coram DEO culpabili, qui dicitur *culpa Theologica*; Secundo pro defectu culpabili coram judice politico, seu civili, qui dicitur *culpa politica*, seu *civilis*. Suppon. 2. similiter *penam* sumi dupliciter 1. strictè, quâ scilicet infligitur propter *culpam Theologicam* 2. laxè, quâ est correlativum *culpe civilis*, & infligitur propter *culpam politicam*, seu transgressionem legis, quâ respicit bonum communis, debitumque ordinem in illa. Ex quo sequitur, quòd omnis pœna in hoc sensu respiciat aliquam culpam, saltem in eo, qui directè punitur tum in se, tum in suis. Unde, quando regulâ juris 27. in 6. dicitur, *sine culpa, nisi causa subit, nemo est puniendus*; ergo aliquando saltem potest quis puniri sine culpa, cum scilicet alia causa subest. R. dist. ant. sine culpa vel *Theologica*, vel *civili* nemo est puniendus, nisi causa subit C. sine omni culpa Theologica tantum; N. ant. rextus enim loquitur de culpa Theologica solum, ut sensus sit, neminem puniendum esse sine delicto Theologico, nisi subit alia causa, culpa scilicet politica; hinc neg. consequ.

Supponendum. 3. *Penam* in commun. 1601
nisi esse malum quoddam, vel positivè, vel negativè afflictivum ejus, qui punitur. Inter has autem aliæ sunt *corporales*, vel positivè affligentes corpus; vel negativè affligentes hominem, quatenus illi tollunt bonum aliquod pertinens vel conducens ad statum ejus temporalem: aliæ sunt *spirituales*, quæ primò, ac per se, & principa-